

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Piyano Anasanat Dalı

**ULVİ CEMAL ERKİN'İN "YAYLI SAZLAR KUARTETİ" ESERİNİN GİTAR
ORKESTRASINA TRANSKRİPSİYONU VE İCRA EDİLEBİLİRLİĞİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Yavuz KAHRAMAN

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Piyano Anasanat Dalı

ULVİ CEMAL ERKİN'İN "YAYLI SAZLAR KUARTETİ" ESERİNİN GİTAR
ORKESTRASINA TRANSKRİPSİYONU VE İCRA EDİLEBİLİRLİĞİNİN
ARAŞTIRILMASI

Yavuz KAHRAMAN

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2026

ULVİ CEMAL ERKİN'İN "YAYLI SAZLAR KUARTETİ" ESERİNİN GİTAR ORKESTRASINA TRANSKRİPSİYONU VE İCRA EDİLEBİLİRLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Eren SÜALP

Yazar: Yavuz KAHRAMAN

ÖZ

Ulvi Cemal Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrasına transkripsiyonu ve bu transkripsiyon yapılırken karşılaşılan teknik ve müzikal sorunlara çözüm yolları sunulmuştur. Giriş kısmında transkripsiyonun gitar repertuarı açısından önemine değinilmiş, bu alanda transkripsiyon tekniği ve felsefesi üzerinde durulmuştur. Kavramsal Çerçeve bölümünde araştırmanın amaç ve önemi belirtilerek problem durumuna yer verilmiştir. Literatür taramasında eser ve gitar orkestrası üzerine yapılan çalışmalar incelenerek araştırmada kullanılacak olan materyal ve yöntem belirlenmiştir. İkinci bölümde Türk Beşleri ve Ulvi Cemal Erkin hakkında genel bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Yaylı Sazlar Kuarteti eseri hakkında bilgi verilmiş, bölümleri tanıtılmıştır. Dördüncü bölümde gitar orkestrası kavramı üzerinde durulmuş, partiyon, ses alanları ve çalgıları incelenmiştir. Bulgular bölümünde belirlenen yöntem ile transkripsiyon esnasında oluşan sorunlara çözüm yolu bulunmuş, teknik ve müzikal öneriler sunulmuştur. Sonuç ve Genel Öneriler başlığında ise gelecekte eserin farklı transkripsiyonlarını yapmanın yanı sıra eseri icra etmek isteyen icracılara öneri niteliğinde fikirler sunulmuştur. Bu fikirler yapılacak yeni edisyonlara ve icralara ışık tutacaktır.

Anahtar sözcükler: Erkin, Yaylı Sazlar Kuarteti, transkripsiyon, gitar orkestrası, oda müziği, gitar kuartet

TRANSCRIPTION OF ULVI CEMAL ERKİN'S "STRING QUARTET" FOR GUITAR ORCHESTRA AND RESEARCH ON ITS PERFORMABILITY

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Eren SÜALP

Author: Yavuz KAHRAMAN

ABSTRACT

This study presents the transcription of Ulvi Cemal Erkin's String Quartet for guitar orchestra and offers solutions to the technical and musical problems encountered during this transcription process. The introduction discusses the importance of transcription in the context of guitar repertoire, focusing on transcription techniques and philosophy. The Conceptual Framework outlines the research's aims and significance, and presents the problem statement. A literature review examines existing studies on the work and guitar orchestra, determining the materials and methods to be used in the research. The second section provides general information about the Turkish Five composers and Ulvi Cemal Erkin. The third section describes the String Quartet, introducing its movements. The fourth section focuses on the concept of a guitar orchestra, examining the score, sound field, and instruments. The findings section presents solutions to the problems encountered during transcription using the chosen method, and offers technical and musical suggestions. The Conclusion and General Recommendations section offers suggestions for future performers who wish to make different transcriptions of the work besides performing. These suggestions will shed light on new editions and performances.

Keywords: Erkin, String Quartet, transcription, guitar orchestra, chamber music, quartet guitar

TEŞEKKÜR

Bizler birer fidandık, bizden suyunu esirgemeyen çok kıymetli ve değerli hocam Sayın Prof. Dr. Ahmet Abdurrahman Kanneçi' ye...

Bu çalışmada gündemli, gündemsiz yanımda olan ve benden desteğini esirgemeyen çok kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Önder Özkoç'a...

Bu çalışmayı birlikte yürüttüğüm, her zaman beni anlayışla karşılayan sevgili hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Eren Süalp'e...

Bu çalışmada değerli fikirlerini benimle paylaşan kıymetli hocam Doç. Dr. Ömer Bilgehan Sonsel'e...

Araştırma sürecinde çalışmalarımı yaparken benim yerime de ailemizi büyüten çok kıymetli eşim İlkay Polat Kahraman'a ve ailesine...

Kardeşim Yıldız'a, Göktuğ'a ve Gökçe'ye...

Beni bugünlere kadar yetiştiren kıymetli annem Leyla Kahraman'a...

Çalışmamın temellerinin atıldığı ilk gününden son gününe kadar çalışmamın her aşamasında benimle bulunan, çok değerli fikirlerini ve eleştirilerini benimle paylaşan sevgili ve çok kıymetli dostum Deniz Şahin ve kızı Defne Duru'ya...

Bu çalışmada ortaya çıkan edisyonun nota yazımında teknik ve teorik açıdan çok emek veren ve bunu benimle paylaşan sevgili ve çok kıymetli dostum Piyanist Cafer Alper Örsdöven'e...

Benden desteğini esirgemeyen sevgili ve çok kıymetli dostum Eren Altun'a...

Yakın dostum Alper Es'e ve abim Soner Çiftçioğlu'na...

Türkçe öğretmenim sevgili dostum Fatoş Şahin'e...

Beni hiç yalnız bırakmayan kıymetli dostum Cemal Gazeloğlu'na...

Bizler birer fidandık, bizi sulayan hocalarımızla kök saldık, fidan verdik, gelecekte fidan sulasın diye ismini Deniz koyduk. 19 aylık oğlum Deniz Kahraman'a...

En içten saygı ve teşekkürlerimle.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	iv
GÖRSELLER DİZİNİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Alt Problemler	3
1.5. Materyal ve yöntem	4
1.6. Literatür Taraması.....	4
1.7. Sınırlılıklar.....	4
2. BÖLÜM: TÜRK BEŞLERİ VE ULVİ CEMAL ERKİN	5
2.1.1. Ulvi Cemal Erkin'in Biyografisi.....	5
3. BÖLÜM: YAYLI SAZLAR KUARTETİ ESERİ	7
4. BÖLÜM: GİTAR ORKESTRASI	9
4.1. Soprano Gitar.....	11
4.2. Alto Gitar	12
4.3. Tenor Gitar	13
4.4. Bas Gitar.....	14
4.5. Gitar Orkestrası Çalgılarının Partisyonlarındaki Donanım Farklılıkları	15
5. BÖLÜM: BULGULAR	19
5.1. Yaylı Sazlar Kuarteti Eserinin Gitar Orkestrasına Transkripsiyonunda Ses Aralığı, Eksen Değişimi ve İcraya Dair Tekniklerin Tespiti ve Çözüm Önerileri	19
5.1.1. Eserdeki Çalgılar ve Gitar Orkestrası Çalgılarının Ses Sahalarına Göre Eşleştirilmesi	19
5.1.2. Yaylı Sazlar Kuarteti Eserinin Eksen Değişimi	24
5.1.3. Eserin Orijinal Sazlardaki Uygulamaların Gitar ile İfade Edilişi.....	28

5.1.3.1. Birinci Bölümün Gitar ile İfade Edilişi	28
5.1.3.2. İkinci Bölümün Gitar ile İfade Edilişi	41
5.1.3.3. Üçüncü Bölümün Gitar ile İfade Edilişi	47
5.1.3.4. Dördüncü Bölümün Gitar ile İfade Edilişi	50
SONUÇ	53
KAYNAKÇA	55
YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	57
ETİK BEYANI.....	58
YÜKSEK LİSANS/SANAT ÇALIŞMASI RAPORU ORJİNALLİK RAPORU	59

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1. Gitar Orkestrası Çalgılarının Toplam Ses Aralığı	10
Görsel 2. Gitar Orkestrası Çalgılarının En Pes ve En Tiz Sesleri.....	10
Görsel 3. Gitar Orkestrası Çalgıları Akort Sistemi ve Kesişim Noktaları	11
Görsel 4. Soprano Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi	12
Görsel 5. Soprano Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi.....	12
Görsel 6. Soprano Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı	12
Görsel 7. Alto Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi.....	13
Görsel 8. Alto Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi.....	13
Görsel 9. Alto Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı.....	13
Görsel 10. Tenor Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi	14
Görsel 11. Tenor Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi.....	14
Görsel 12. Tenor Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı.....	14
Görsel 13. Bas Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi.....	15
Görsel 14. Bas Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi	15
Görsel 15. Bas Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı.....	15
Görsel 16. Do Majör Tonundaki Dizinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Görünenin Nota ile Gösterimi	16
Görsel 17. Do Majör Tonundaki Dizinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Duyulanın Nota ile Gösterimi	17
Görsel 18. Eserin 7. Ve 8. Ölçülerinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Görünenin Nota ile Gösterimi	17
Görsel 19. Eserin 7. Ve 8. Ölçülerinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Duyulanın Nota ile Gösterimi	18
Görsel 20. Crisantemi 1, 2, 3, 4. Ölçüler	21
Görsel 21. Crisantemi 5, 6, 7, 8. Ölçüler	21

Görsel 22. Kemanın Akort Sistemi Nota ile Gösterimi	22
Görsel 23. Kemanın Ses Aralığı.....	22
Görsel 24. Viyolanın Akort Sistemi Nota ile Gösterimi	23
Görsel 25. Viyolanın Ses Aralığı	23
Görsel 26. Çellonun Akort Sistemi Nota ile Gösterimi	24
Görsel 27. Çellonun Ses Aralığı.....	24
Görsel 28. Yaylı Sazlar Notasyonunda En Pes Ses. (I. Bölüm 83. Ölçü).....	25
Görsel 29. Yaylı Sazlar Notasyonunda En Tiz Ses. (II. Bölüm 86. Ölçü)	25
Görsel 30. Eksen Değişimi Yapılmış Gitar Orkestrası Notasyonunda En Pes Ses	26
Görsel 31. Eksen Değişimi Yapılmış Gitar Orkestrası Notasyonunda En Tiz Ses	26
Görsel 32. Viyola Partisi Bağları. (I. Bölüm 1, 2, 3, 4. Ölçüleri).....	28
Görsel 33. Tenor Gitar Partisi Bağları (I. Bölüm 1. 2. 3. Ölçüler)	29
Görsel 34. Pizzicato Tekniği. (I. Bölüm 1. Ölçü)	29
Görsel 35. Pizzicato Tekniğinin Birden Fazla Telde Uygulanışı	30
Görsel 36. Pizzicato Tekniğinin Tek Telde Uygulanışı.....	30
Görsel 37. Gitar Orkestrası Notasyonu Aksan İşareti. (I. Bölüm 3. Ölçü)	31
Görsel 38. Apoyando Tekniğinin İ Parmağı ile Uygulanışı.....	32
Görsel 39. Apoyando Tekniğinin P Parmağı ile Uygulanışı	32
Görsel 40. Gitar Orkestrası Notasyonunda Tremolo (I. Bölüm 15. Ölçü).....	32
Görsel 41. Tremolo İçin Birinci Öneri.....	33
Görsel 42. Tremolo İçin İkinci Öneri.....	33
Görsel 43. Bas Gitar Notasyonunda Arco. (I. Bölüm 15. Ölçü)	34
Görsel 44. Soprano Gitar Notasyonunda Espressivo. (I. Bölüm 23. Ölçü)	34
Görsel 45. 7'leme Üzerinde İcra Önerisi. (I. Bölüm 28. Ölçü)	35
Görsel 46. Gitar Orkestrası Notasyonunda Allargando (I. Bölüm 62. Ölçü).....	35

Görsel 47. Gitar Orkestrası Notasyonunda Başka Bir Tremolo ve Sul Ponticello (I. Bölüm 63, 64. Ölçüler).....	36
Görsel 48. Partilerde Tremolo Önerisi	37
Görsel 49. Tenor Gitar Partisinde Sul Tasto (I. Bölüm 75. Ölçü).....	37
Görsel 50. Tasto Çalım Konumu	38
Görsel 51. Normal Çalım Konumu.....	38
Görsel 52. 8'lik Üçleme Gösterimi. (I. Bölüm 79. Ölçü)	39
Görsel 53. 8'lik Üçlemelerin Uygulanışı.....	39
Görsel 54. Bas Gitar Partisinde Glissando. (I. Bölüm 125. Ölçü).....	40
Görsel 55. Mümkün Olan Bağlar (II. Bölüm 1. Ölçü).....	41
Görsel 56. Ergonomik Olmayan Bağlar. (II. Bölüm 4. Ve 5. Ölçü).....	41
Görsel 57. Alto Gitar Aynı Oktavı İçeren Seslerin Uygulanışı. (II. Bölüm. 1. Ölçü).....	42
Görsel 58. Soprano Gitar Çarpma. (II. Bölüm 20. Ölçü).....	43
Görsel 59. Alto Gitar, Tenor Gitar ve Bas Gitar Partilerindeki Bağlar (II. Bölüm 20. Ölçü)	43
Görsel 60. Büyük 2'li ve Tam 4'lü Bağlar. (II. Bölüm 37. Ölçü).....	44
Görsel 61. Tremolo ve Glissando Tekniğinin Aynı Anda Uygulanışı. (II. Bölüm 71, 72. Ölçüler).....	45
Görsel 62. Arası Açık Bağ. (II. Bölüm 80. Ölçü)	45
Görsel 63. Açık Tele Gelen Bağ. (II. Bölüm 97. Ölçü)	46
Görsel 64. Harmonik Uygulaması. (II. Bölüm 89, 90. Ölçüler)	46
Görsel 65. Soprano ve Alto Gitar Arpejleri. (II. Bölüm 99. Ölçü)	47
Görsel 66. Gürlük ile Bağ. (III. Bölüm 29, 30. Ölçüler)	47
Görsel 67. Tremolo. (III. Bölüm 42. Ölçü).....	48
Görsel 68. Aynı Telde Bağ. (III. Bölüm 43. Ölçü).....	48
Görsel 69. Bağ Önerisi. (III. Bölüm 48. Ölçü)	49
Görsel 70. Üç Telde Pizzicato (III. Bölüm 71, 72. Ölçüler)	49

Görsel 71. Bağ ve Seslerin Çiftlenmesi. (IV. Bölüm 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Ölçüler).....	50
Görsel 72. Arpej Pizzicato İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 8, 9. Ölçüler).....	50
Görsel 73. Dört Telde Pizzicato İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 83. Ölçü).....	51
Görsel 74. Pedal Ses ve Staccato Önerisi. (IV. Bölüm 86, 87, 88, 89. Ölçüler).....	51
Görsel 75. Bağ Uygulaması İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 132. Ölçü).....	52
Görsel 76. Çarpma Uygulaması Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 212. Ölçü).....	52

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

HÜADK GSD: Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Gitar Sanat Dalı

HÜGO: Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası

SATB: Soprano, Alto, Tenor, Bas

S.G: Soprano Gitar

A.G: Alto Gitar

T.G: Tenor Gitar

B.G: Bas Gitar

pizz.: Pizzicato

arco: Yay ile

gliss.: Glissando

espr.: Espressivo

sul pont.: Sul ponticello

allarg.: Allargando

string.: Stringendo

rit.: Ritardando

rall.: Rallentando

sub.: Subito

cresc.: Crescendo

s.: Sayfa

Fr.: Fransızca

Alm.: Almanca

İng.: İngilizce

İt.: İtalyanca

GİRİŞ

Müzikte kabul gören yaklaşım, bir eserin besteci tarafından kurgulanan teknik, teorik ve estetik motivasyonlara sadık kalınarak, orijinal çalgısı ile icra edilmesidir. Bestecinin içsel motivasyonunu somutlaştırdığı eserlerinde, en doğru tınısal sonucun, bestecinin belirlediği kurallar çerçevesinde ve öngördüğü çalgılarla icra edileceği somut bir gerçektir. Bu minvalde 'transkripsiyon' ve 'düzenleme' kavramları, zorunluluktan ziyade sanatsal bir köprü görevidir. Doğal olarak eserin orijinal çalgısında icra edilmesi elzem olsa da eseri icra edenlere müzikal ve teknik açıdan katkı sağlamak ve repertuarı zenginleştirmek adına farklı çalgılara yapılan transkripsiyon müzik tarihinde oldukça önem kazanmıştır. Transkripsiyon yaparken müzik tarihinin dönemleri, dönem çalgılarının sınırları ve teknikleri önemli bir yer tutmaktadır. Transkripsiyon yapılacak eserler için, notaları ve teknikleri birebir kopyalamaktan öte, eserdeki müzikal etkiyi ön plana çıkartmak ve icraya yansıtılmak hedeflenmelidir. Müzik felsefecisi Stephen Davies şunları söylemiştir:

Transkripsiyon yaratıcı bir etkinliktir (kayıt yapma ve kopyalama gibi olmayan bir şekilde). Transkriptörün, müzik içeriklerini kişisel bir bakış açısıyla sunması kaçınılmazdır, ancak bu içerikleri farklı bir ortamdan geçirilmiş biçimde sunarken sadık bir şekilde sunmak mümkündür. Bir transkripsiyon, modelinin basit bir kopyasından daha fazlası olduğundan, modeli, yeniden temsil etme şekli üzerinden yansıtır. Bir transkripsiyon, orijinali yeniden sunarken orijinali yorumlamaktan kendini alamaz; bu yüzden bir transkripsiyon, orijinali yeniden gözden geçirmeye ve onunla karşılaştırmaya davet eder. (Davies 2003, s. 53)

Müzik tarihi ve kültürü açısından yapılan araştırmalara göz atıldığında tarih boyunca gitar arka planda kalmış, repertuar açısından orkestralarda gitarın yeri de düşünüldüğünde, bestecilerin repertuarında nadir olarak yer aldığı söylenebilir. Bu durumun gitaristlerin köklü bestecilerle etkileşime girmesinde kısıtlayıcı bir unsur olduğu düşünülmektedir. Transkripsiyon ve düzenleme, köprü niteliği taşıyarak klasik gitar repertuarına katkıda bulunan bir ögedir ayrıca gitar repertuarı için transkripsiyonun önemini somutlaştırmıştır. Özellikle Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Frédéric Chopin, Antonio Vivaldi gibi önemli bestecilerin eserleri tarih boyunca çeşitli konser, repertuar ve kayıtlarda gitarcular tarafından icra edilmiştir.

Gitar her zaman repertuar eksikliğiyle mücadele etmiştir. Transkripsiyon, repertuarı genişletmenin ve gitaristlerin enstrüman için hiç beste yapmamış bazı önemli bestecilerin eserlerini çalmasına olanak sağlamanın bir yolu olmuştur. Bach'ın keman sonatları ve cello süitleri Beethoven'ın "Pathétique" ve "Ay Işığı" sonatları ve Chopin'in birçok noktürn ve prelüdü solo gitar için transkribe edilmiştir. Ne yazık ki, gitar transkripsiyonunun sıkıntı çektiği yer topluluk düzenlemeleridir. (Adkins 2015, s. 1)

Özellikle gitar ve gitar benzeri çalgıların imkân ve olanakları düşünülerek yapılan transkripsiyonlar, gitarın çok sesli zenginliği, orkestra müzikleri veya ikili, üçlü, dörtlü ve beşli oda müziği grupları için yazılmış oda müziği eserlerinin yeniden yorumlanması için olanak sunmaktadır. Hali hazırda dünya repertuvarında, gitar için yapılmış nitelikli transkripsiyonlar bulunmaktadır. Doğal olarak yapılan transkripsiyonların gitar ile yapılan icrası farklı ama en az orijinali kadar etkileyici tınısal sonuçlar veren örnekleri fazlasıyla mevcuttur fakat Türk bestecilerin eserlerinin repertuvarında yeteri kadar yer almadığı düşünülmektedir. Bu durumdan ötürü klasik gitar repertuvarına katkıda bulunulacak transkripsiyon örneklerinin yer alması, Türk bestecilerin uluslararası anlamda tanınırlığını ve pedagojik anlamda gitar eğitimine ve oda müziğine katkıda bulunacağı ön görülmüştür. Türk bestecilerin çeşitli eserleri bir gitar, iki gitar, üç gitar ve dört gitara transkripsiyon yapıp yayımlanmış fakat akademik öğretim programlarında ve konserlerde yeterince yer edemediği görülmüştür. Bu çalışmada Türk Beşleri'nden Ulvi Cemal Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrasına transkripsiyonu yapılarak icra edilebilirliği araştırılacaktır. Klasik gitar repertuvarına katkı sağlayacağı ile beraber, birlikte çalma ve oda müziği açısından eğitici materyaller sunmak ön görülmüştür.

1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Her çalgı, yapısı ve tınısı açısından çeşitli değişiklikler gösterir. Genel olarak, kullanılan malzeme, işçilik ve ses aralığı farklılığı gibi faktörlerin bu değişiklikler açısından fark yarattığı düşünülmektedir. Çalgının icrasında kullanılan tırnak, yay, mızrap gibi araçların ise tınısal çeşitliliğe yol açtığı söylenebilir. Bu farklılıklar ve tınısal çeşitlilik, yapılması planlanan transkripsiyon için önemli detaylar içerir. Bu nedenden ötürü Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrasına transkripsiyonu düşünüldüğünde birden fazla değişkenin göz önüne alınması açısından yaylı çalgılar ve gitar orkestrası çalgılarının kendine has özellikleri üzerinde durulmalıdır. Yaylı Sazlar Kuarteti eseri içerisinde kullanılan tekniklerinin (glissando, trill, legato, tremolo, pizzicato vb) gitar orkestrasına aktarımı noktasında yapılacak detaylı inceleme, bu çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Ulvi Cemal Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrasına transkripsiyonunun yapılması ve bu transkripsiyonun gitar orkestrası ile icra edilebilirliğinin oluşturulması amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Klasik gitar repertuarı açısından çeşitliliğe katkı sağlayarak; Ulvi Cemal Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrası repertuarına kazandırılması, bu çalışmanın önemini vurgulamaktadır.

1.3. Problem Cümlesi

Ulvi Cemal Erkin'in "Yaylı Sazlar Kuarteti" eseri gitar orkestrası ile icra edilebilir mi?

1.4. Alt Problemler

Yaylı Sazlar Kuarteti eserinde kullanılan çalgılar ile gitar orkestrası çalgıları arasındaki ses aralığı farkları nedir?

Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin transkripsiyonunda eksen değişimi gerekli midir?

Yaylı Sazlar Kuarteti eserinde yer alan icraya dair uygulamaların gitar orkestrasıyla ifadesi konusunda getirilecek çözüm önerileri nelerdir?

1.5. Materyal ve yöntem

Çalışmada materyal olarak Schott Music – String Quartet (Erkin, 2014) notası ve bu nota tercih edilerek yapılan transkripsiyon kullanılmıştır. Çalgı olarak soprano, alto, tenor ve bas klasik gitarlarından oluşan, Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası ve çalgıları kullanılmıştır. Karşılaştırmalı analiz yöntemi benimsenmiş, eserin özgün yapısı korunarak betimsel bir yaklaşım sergilenmiştir. Bulgular bölümündeki gitar orkestrası notasyonu ile ifade edilen görseller araştırmacı tarafından “Sibelius” nota yazım programı kullanılarak yazılmıştır.

1.6. Literatür Taraması

Eser üzerine yapılan araştırmalarda Ulvi Cemal Erkin ve eser hakkında çeşitli çalışmalara rastlanılmıştır. Ayşe Turan’ın “Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi” adlı çalışması Ulvi Cemal Erkin’in müzikal kimliği ve eserleri üzerine yapılan bir çalışmadır, bu çalışma teknik ve teorik fikirler edinmek açısından değerli kaynaklardandır. Dorukhan Ersin’in “Ulvi Cemâl Erkin'in Duyuşlar ve Beş Damla Eserlerinin İki Gitar İçin Transkripsiyonuna Yönelik Öneriler” adlı çalışmasında ise "Duyuşlar" ve "Beş Damla" eserlerinin iki gitar transkripsiyonu araştırılmış, besteci ve gitar hakkında çeşitli bilgiler verilmiştir. Soner Çiftçioğlu'nun “Gitar Eğitiminde Birlikte Çalma Müfredatına Katkı Amaçlı Yeni Düzenleme Önerileri” adlı tezinde ise gitarlı çalma grupları araştırılmış, okuyucunun gitar ile oda müziği hakkında fikir edinmesi sağlanmıştır. Gitar orkestrası kavramlarına açıklık getirilerek bu çalışmaya da katkıda bulunmuştur.

1.7. Sınırlılıklar

Materyal ve yöntemde belirtildiği gibi eserin telif hakkı Schott Music şirketindedir. Yayımlanan eserin ismi String Quartet (Erkin, 2014)'dir. Materyal olarak bu edisyonun kullanımı çalışma için bir sınırlılıktır. Yapılacak transkripsiyonda kullanılacak çalgılar Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası çalgıları (soprano gitar, alto gitar ve bas gitar) olup, bu çalışmada kullanılacak çalgılar bu çalışmanın sınırlılığını oluşturur. Tenor gitar olarak ise 19 perdeli standart klasik gitar kullanılmıştır. Yaylı sazlar ile gitar orkestrası çalgılarının eşleştirilmesinde ve yapılacak ses aralığı için yapılan çalışmalarında eserde yer alan çalgılar (keman, viyola ve çello) kullanıldığı için yaylı çalgılar olarak sadece bu çalgıların incelenmesi bu çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır. Yapılacak transkripsiyonda icraya dair yapılacak değerlendirmelerde eser içerisinde kullanılan tekniklerin ele alınması bir başka sınırlılıktır.

2. BÖLÜM: TÜRK BEŞLERİ VE ULVİ CEMAL ERKİN

Cumhuriyet tarihi boyunca birçok önemli müzik insanı ve besteci yetiştirilmiştir. Bu besteciler arasında Türk Beşleri olarak anılan grup başarıları ve eserleriyle konservatif eğitimde önemli bir yer edinmiş, Atatürk'ün de sanatsal gelişimi teşvikiyle müzikal kültürü evrensel düzeye taşıdığı düşünülmektedir.

Müzik yazarımız ve eğitimcimiz Halil Bedii Yönetken'in yakıştırdığı bir ad olan "Türk Beşleri", Avrupa ülkelerinde eğitim görmüş ve günümüz müzik yaşama mına ışık tutmuş bestecilerdir: Cemal Reşit Rey (1904-1985), Haşan Ferid Alnar (1906-1978), Ulvi Cemal Erkin (1906- 1972), Ahmet Adnan Saygun (1907-1991), Necil Kâzım Akses (doğ. 1908). Beşledin her üyesi, başlangıçta "ulusalci" bir kavrayıştan yola çıkmış, yerel müziğimizin renklerinden yararlanmışlardır. Bu bir ortak yöndür. Ancak sonraları, geleneksel müziklerimizden yararlanma özelliği giderek azalmış, bestecilerimizin her biri ulusüstü kendi özgün duyuş ve düşünüşlerini geliştirmişlerdir. Bu da ayrılan taraflardır. (Say 1997, s.518)

2.1.1. Ulvi Cemal Erkin'in Biyografisi

Ulvi Cemal Erkin 14 Mart 1906 yılında doğmuş ve Türkiye'nin çağdaş müzik öncülerinden birisi haline gelmiştir. Erken Cumhuriyet dönemindeki üst düzey çalışmaları ve eğitim aldığı okullar bu başarının arkasındaki motivasyonu oluşturmuştur. Ulvi Cemal Erkin, Atatürk'ün kültür politikaları ve ulusalcılık bakış açısıyla önem ve yön verdiği Türk Beşlileri adlı grubun bir üyesi olarak görülmektedir.

14 Mart 1906'da İstanbul'da dünyaya gelir. İlk müzik derslerini annesinden alır, sonra Adinolfi'nin özel öğrencisi olur. 1925'te kazandığı devlet bursuyla Paris'e giderek Paris Konservatuvarı'nda Jean Gallon ve Isidor Philipp'le, ardından Ecole Normale de Musique'te Boulanger'yle çalışır. 1930' da ülkeye döndükten sonra piyano ve kompozisyon öğretmeni olarak görev ya-par. 1932 de piyanist ve öğretmen Ferhunde Erkin'le evlenir. 1936'da yeni kurulan Ankara Konservatuvarı'nın piyano bölüm başkanı, 1949-1951 arasında da müdürü olur. 1971 'de Devlet Sanatçısı unvanını alır. (İlyasoğlu 2008, s.301)

Eserlerinde geleneksel müziğe adeta atıfta bulunarak modern teknikler ve akımlardan faydalanmış, teknik açıdan üst düzey eserler ortaya koymuştur. Türk beşlerinin ortak özelliklerinden biri olarak görülen çağdaş müziği ulusallaştırmak noktasında önemli bir bestecidir.

Yapıtlarında geleneksel ezgilerin çekiciliğini buluşçu bir kavrayışla Öne çıkartan bestecimiz, Yeni - klasikçi eğilimine karşın, yeni ve dolgun bir armoniyle etkileyici ezgisel ve ritmik yapılanmayı başarılı biçimde kullanmış, parlak bir orkestralamanın yetkin örneklerini vermiştir. (Say 1997, s.519)

Ulvi Cemal Erkin'in başlıca yapıtlarını Evin İlyasoğlu şöyle aktarmıştır.

İki Dans(1930); Bayram (1934); Köçekçeler (1943); Senfoni No. 1 (1946); Senfoni No. 2 (1951); Senfonik Bölüm (1969); Senfonik Parçalar (1971); Yaylı Çalgılar Orkestrası için

Sinfonietta (1951-59). Konçertolar: Konçertino (piyano ve orkestra, 1932); Piyano Konçertosu (1942); Keman Konçertosu (1947); Senfoni Konsertant (piyano ve orkestra, 1966). Oda Müziği: Yaylı Sazlar Dörtlüsü (1936); Piyanolu Beşli (1943); Ninni (keman ve piyano, 1932); Empvizasyon (keman ve piyano, 1932); Zeybek Türküsü (keman ve piyano, 1932). Şan ve Orkestra: Bülbül ve Ayın Ondördü (1932); Yedi Halk Türküsü (1936). Piyano: Beş Damla (1931). Diğer: Çocuklar için 7 Kolay parça (1937); Şan ve piyano parçaları; sahne müzikleri; koro parçaları (İlyasoğlu 2008, s.301-302.)

Bu eserler Ulvi Cemal Erkin'in başlıca eserlerindedir. Dünya müzik kültürüne ve Türk müzik kültürüne önemli katkıları olduğu gözlemlenmiştir. 15 Eylül 1972'de Ankara'da vefat etmiştir. Erkin'in eserleri bugün hala Türkiye'de ve Dünya'da saygın bir yere sahip olup, önde gelen orkestralar ve icracılar tarafından seslendirilmektedir. Klasik çok sesli batı müziğinin teorik ve pratik alanlarındaki çalışmaları ile Türk çok sesli müziğini evrensel düzeye taşımış geleceğe ışık tutmuştur.

3. BÖLÜM: YAYLI SAZLAR KUARTETİ ESERİ

Yaylı Sazlar Kuarteti eseri 1935-1936 yıllarında bestelenmiştir. Bu tarih aralığı için bestecinin gençlik dönemi eseri olduğu söylenebilir. İlk kez Ankara Radyosu'nda icra edilen eserin basımı ise 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuarı Yayınları tarafından yapılmıştır. Eser daha sonra Prag Radyosu'nda çalınmış ve kaydedilmiştir. Ayşe Turan'ın 2005 yılındaki çalışmasında; eserin müzikal açıdan Saba, Kürdi gibi Türk makamlarını içerdiği görülmüş, bunun yanında pentatonik diziler ve 5/8, 7/8, 9/8 gibi aksak ölçüler ile batı müziği formlarından Sonat, Füg gibi yapıları sentezlediği görülmüştür. Eser 4 bölümden oluşmaktadır. Yaylı sazlar kuarteti Eserinin yapılan analizlerinde eserin genel yapısının modal olduğu görülmüştür. Bu nedenle müzik teorisi içerisindeki ton kavramı ile değil modal müzik teorisi içerisinde eksen kavramı kullanılmıştır. Birinci bölüm “allegro ma non troppo”, ikinci bölüm “allegro scherzando”, üçüncü bölüm “andante”, dördüncü bölüm “allegro” hız ve karakter ifadeleriyle başlamaktadır.

Erkin'in Yaylı Çalgılar Dörtlüsü 1936 yılında yazılmıştır ve Erkin'in gençlik dönemi eserlerindedir. Bu dörtlü, Türk müziği ile Klasik Batı Müziği formlarının sentezini yansıtan özgün bir yapıt olarak kabul edilir. Klasik Batı müziği formunda yazılmış bir oda müziği eseri; dört bölümlü bir yapıya sahiptir. Temalar genellikle makamsal, pentatonik ve özgün modal diziler üzerinde yapılandırılmıştır. 1. Bölüm (Allegro) sonat formunda yazılmıştır. Türk halk müziğinden esinlenen motiflerle batılı kontrpuan teknikleri iç içe işlenmiştir. 2. bölüm (Andante) lirik ve duygusal bir karakter taşır. Saba ve Kürdi gibi Türk makamlarının izleri belirgindir. 3. Bölüm (Scherzo) hareketli ve ritmik bir yapıya sahiptir. Anadolu'nun geleneksel dans figürlerini (halay, zeybek) çağrıştıran ritimler dikkat çeker. 4. bölüm (Finale - Allegro vivace) enerjik bir final bölümüdür. Türk müziğine özgü aksak (5/8, 7/8) ve aksak senkoplarla düzenlenmiş 4/4'lük ritimler kullanılarak dinamik bir kapanış sağlanır. (Turan, 2025. Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), s.756)

Eserin birinci bölümünde, La eksenli modal diziler kullanılmıştır. Sonat formundadır. “Allegro ma non Troppo” hız ve karakter ifadesine sahiptir. Bölümün karakterinde Halay veya Horon gibi halk danslarının ritmik yapılarına rastlanılmış, dans karakterli yapılar göze çarpmaktadır. Bu karakteri yansıtan çeşitli teknikler kullanılmıştır.

La minör tonalite üzerinde modal diziler kullanılarak yapılandırılan bölüm “Allegro ma non troppo” yani çok fazla yürük olmayan bir tempo ifadesine sahiptir. Bu tempo ifadesi, Erkin'in eserinde soyutladığı halay ya da horon gibi halk danslarının ritmik ve karakteristik inceliklerini korumak için tercih edilmiş olabilir. (Turan, 2025. Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), s.758)

Eserin ikinci bölümü “allegro scherzando” hız ve karakter ifadesi ile başlamaktadır. Bu bölümde temanın melodiden çok ritmik yapılarla belirlendiği göze çarpmaktadır. Bu

bölümde modal diziler kullanılmıştır. 5/8'lik aksak ölçülerin Karadeniz yöresine ait motifleri yansıttığı görülmüştür.

5/8'lik tartımda Karadeniz yöresine ait motifleri hissettiren dinamik bölüm re majör tonalitesi üzerinde modal bir yapıdadır. Temayı melodiden çok, tüm enstrümanların aynı anda çaldığı ritmik yapı belirler. 17. ölçüde 4 sekizlik tartıma sahip 3 ölçüde zayıf zamanlar üzerine kurulu bir karşı zaman senkopu ile güçlü pizzicato akorlar ritmik bir kontrast yaratır. Bu yapı stilize edilmiş bir "horon" dansıdır. (Turan, 2025. Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), s.763)

Eserin üçüncü bölümü "Andante" hız ve karakter ifadesine sahiptir. Bu bölümdeki temanın sırayla çalınması bize bu bölümde kanon etkisinin varlığını ifade eder. Yerel tınıların izine sıkça rastlanılmış, motiflerin karakteri; birinci bölümdeki müzikal yapıya benzerliğiyle dikkat çekmektedir.

Andante tempo ifadeli bu bölüm uzun hava karakterli bir tema ile birinci kemande başlar. Enstrümanların sırayla temaya başlamaları bir kanon etkisi yaratır. Ancak ikinci keman burada farklı bir melodi çalar. Bu bölüm ilk iki bölüme göre Anadolu ezgilerini daha belirgin şekilde duyurur. Eşlik partileri ise bu belirgin melodilere kontrast şekilde atonal akorlar oluşturur. 3. bölümün teması ilk bölümün tema motifinden izler taşır, bu da bölümler arasındaki organik bağı ortaya koyar. (Turan, 2025. Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), s.767)

Dördüncü bölüm Re sesi eksenine üzerine kuruludur. Giriş ağır bir uzun hava motifi ile başlar, "doğaçlama gibi" anlamına gelen "Quasi improvisazione" tanımlı bölüm icrasındaki ifadeyi güçlendirir.

"Quasi improvisazione" yani "doğaçlama gibi" şeklindeki ifade tanımlı bölüm re tonalitesi üzerinde 4 ölçülük ağır bir uzun hava motifi ile başlar. Temayı 1. keman seslendirirken 2. Keman 9'lu aralığa sahip çift notalarla eşlik eder. (Turan, 2025. Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), s.769)

4. BÖLÜM: GİTAR ORKESTRASI

Bu araştırmada kullanılan çalgılar (soprano, alto, tenor ve bas klasik gitarlar), gitar orkestrası olarak tanımlanmıştır. 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Gitar Sanat Dalı bünyesinde kurulmuş olup bugün hala varlığını devam sürdürmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası, gitar ailesinin 4 üye enstrümanını gruplar halinde barındıran bir topluluk olarak 2015 yılında HÜADK GSD’de kurulmuştur. Gitar ailesi üyelerinden; Requinto, Terz, Prime (Standart) ve Contra enstrümanları HÜADK GSD’ye kazandırılmış ve kuartet yapısında biçimlenmiş bir orkestra kurulması sağlanmıştır. (Çiftçioğlu 2021, s.29)

Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası (HÜGO) tanımı Çiftçioğlu’nun 2021 yılında yaptığı çalışmada detaylı şekilde işlenmiş, çalgıların niteliği ve çeşitliliği detaylandırılmıştır. Soprano gitar, alto gitar, tenor gitar ve bas gitar olarak adlandırılan gitarlar; standart klasik gitara şekil itibari ile benzer yapılmış olup, boyutları ve ses sahaları açısından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların, ses aralığı genişliği açısından olanakları artırması dolayısıyla gitar için yazılmamış eserleri gitar için transkripsiyon yapıp icra etmeyi ve bestecilerin geniş ses aralığını düşünerek eser yazmalarını mümkün kıldığı düşünülmüştür.

Orkestra için yapılan düzenlemelerde, gitar gruplarının oluşturduğu partiler; “Soprano Gitar”, “Alto Gitar”, “Tenor Gitar” ve “Bas Gitar” olarak adlandırılmıştır. Bu adlandırma; “Requinto” yerine “Soprano”, “Terz” yerine “Alto”, “Prime” yerine “Tenor”, “Contra” yerine “Bas” şeklindedir. Araştırmacı, koral müzikte ve armoni çalışmalarında temel olan bu adlandırma biçiminin, gitarların birer orkestra elemanı olarak ses alanları ve konumlandırılmalarıyla ilgili daha açıklayıcı olduğunu düşünmektedir. Ayrıca gitar orkestrası çalışmalarının ve/veya konserlerin bir şef yönetiminde yapılabilecek olması durumunda; “Soprano, Alto, Tenor, Bas” adlandırmasının, şef açısından partiyon takibini, yanı sıra şef ve gruplar arasındaki iletişimi kolaylaştıracağı düşünülmektedir. (Çiftçioğlu 2021, s.30)

Gitar orkestrası çalgılarından bas gitarda bulunan en pes ses E1 (Mi sesinin 1. oktavı) sesi, soprano gitarda bulunan en tiz ses ise F#6 (Fa diyez sesinin 6. oktavı) sesidir. Bu değerlendirme alt başlıklarda incelenen akort sistemleri referans alınarak yapılmıştır. Gitarların özellikleri, ses aralığı ve akort sistemleri her bir gitar için alt başlıklarda incelenmiştir. Araştırmacı, gitar orkestrası çalgılarının toplam ses aralığının hesaplanması için bu çalgıların en pes ve tiz sesinin gösteriminin çalışmada yapılacak transkripsiyon için önemli olduğunu düşünmektedir. Çalgıların en büyüğü olan bas gitarın en pes sesi E1 (Mi sesinin 1. oktavı) ile en küçüğü olan soprano gitarın en tiz sesi F#6 (Fa diyez sesinin 6. oktavı) sesinin araları hesaplandığında, toplam ses aralığı yaklaşık olarak 5.5 oktav olduğu görülmüştür.

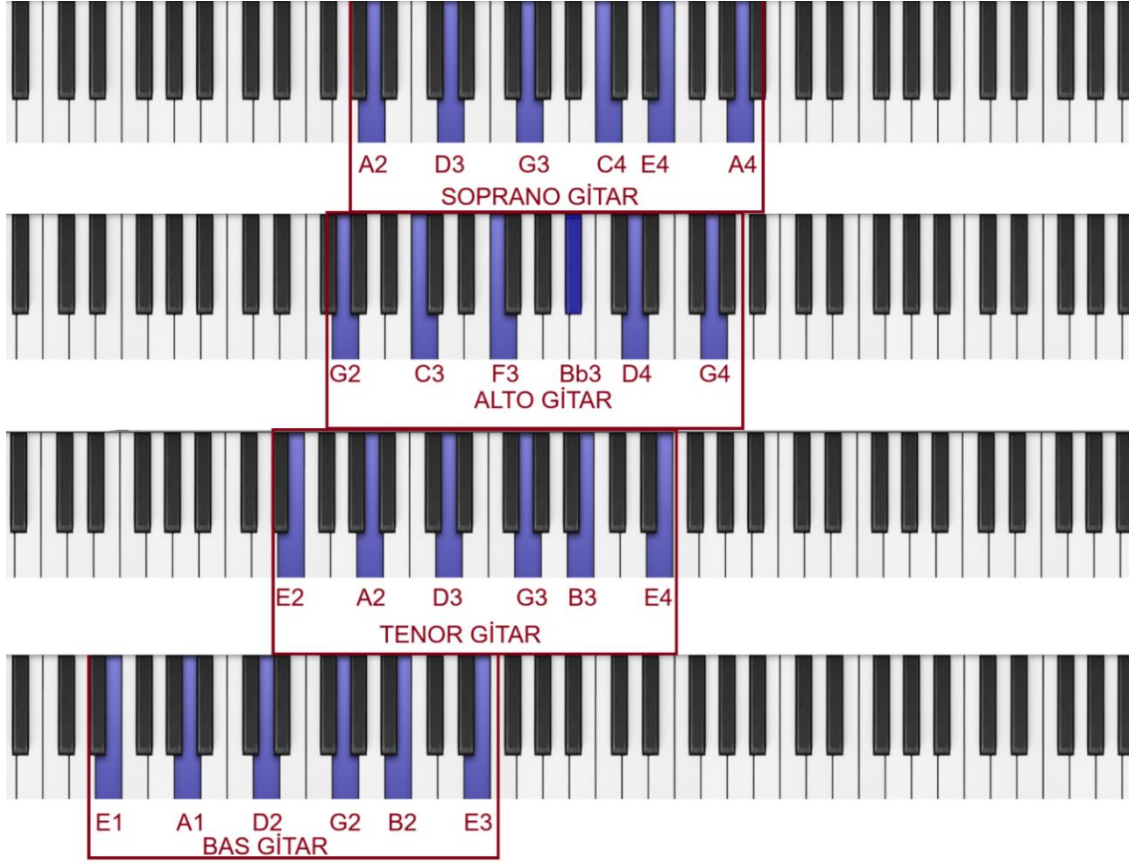
Görsel 1. Gitar Orkestrası Çalgılarının Toplam Ses Aralığı

Çalgıların ses aralığı hesaplamalarına ve eserde kullanılan en pes ve en tiz ses üzerinden eserin ses aralığına bulgular bölümünde detaylı şekilde yer verilmiştir. Gitar orkestrası çalgılarının toplam ses aralığının sınırları, piyano üzerindeki gösterimi aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

Görsel 2. Gitar Orkestrası Çalgılarının En Pes ve En Tiz Sesleri

Gitar orkestrası çalgı grubuna tenor gitar ismiyle dahil olan standart klasik gitarın akort sistemi referans alınarak çalgıların birbirleri ile ilişkisi anlaşılabilir. Buna göre bas gitarın akort sistemi tenor gitarın 1 oktav aşağısına, alto gitarın akort sistemi tenor gitarın küçük 3'lü yukarısına, soprano gitarın akort sistemi ise tenor gitarın tam 4'lü yukarısına akort edilmektedir. Gitar orkestrası çalgıları için detaylı bilgiler alt başlıklarda verilmiştir. Araştırmacı, gitar orkestrası çalgılarının akort sistemlerinin ve kesişim noktalarının toplu gösteriminin, gitarların birbirleriyle ilişkisini anlamak açısından önemli olduğunu düşünmektedir. Gitarların akort sistemlerinin ve kesişim noktalarının piyano üzerindeki gösterimi aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

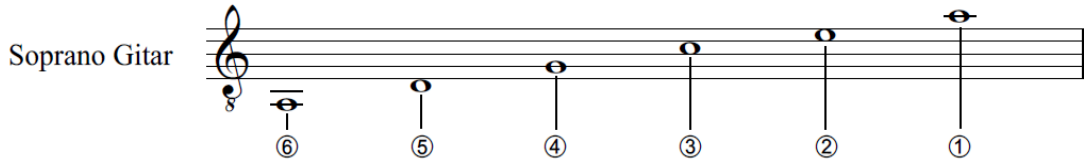

Görsel 3. Gitar Orkestrası Çalgıları Akort Sistemi ve Kesişim Noktaları

4.1. Soprano Gitar

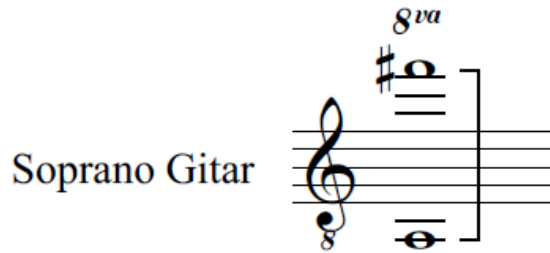
Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası çalgılarından soprano gitar diye adlandırılan gitar aslında “Requinto” adıyla bilinen gitar türüdür. Standart klasik gitardan boyut olarak daha küçük olmasına rağmen 21 perdesi bulunur. Boyutunun küçük olması dolayısıyla kullanılan tel özellikleri bu gitara uygun olarak tasarlanmıştır. Bu gitar türünün soprano gitar olarak adlandırılmasının temel nedeni ise çok sesli müzik teorisinin ve icranın işlevselliği açısından, “soprano” kavramının genel kabul görmüş olmasıdır. Diğer gitar orkestrası çalgıları (alto gitar, tenor gitar ve bas gitar) için de bu kabul geçerlidir. Akort sistemi birinci telden altıncı tele doğru A4 (La sesinin 4. Oktavı), E4 (Mi sesinin 4. Oktavı), C4 (Do sesinin

4. Oktavı), G3 (Sol sesinin 3. Oktavı), D3 (Re sesinin 3. Oktavı) ve A2 (La sesinin 2. Oktavı) şeklindedir. Soprano gitarın akort sistemi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 4. Soprano Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi

Soprano gitarın ses aralığı aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 5. Soprano Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi

Soprano gitarın en pes sesi olan A2 (La sesinin 2. oktavı) ve en tiz sesi olan F#6 (Fa diyez sesinin 6. oktavı)'ın piyanodaki yerleri aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

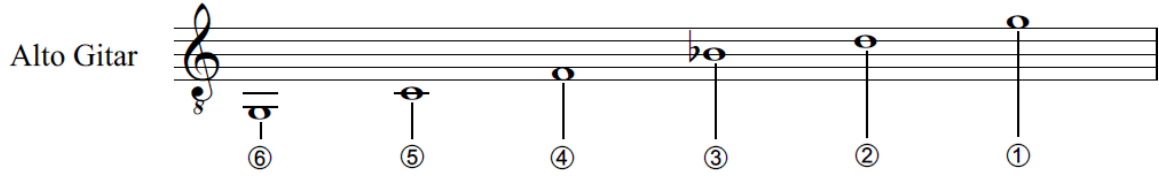

Görsel 6. Soprano Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı

4.2. Alto Gitar

Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası çalgılarından alto gitar diye adlandırılan gitar aslında “Terz” adıyla bilinen gitar türüdür. Standart klasik gitardan boyut olarak daha küçük soprano gitardan ise boyut olarak büyüktür ve 19 perdesi bulunur. Boyutu dolayısıyla kullanılan tel özellikleri bu gitara uygun olarak tasarlanmıştır. Bu gitar türünün alto gitar olarak adlandırılmasının temel nedeni ise çok sesli müzik teorisinin ve icrasının işlevselliği açısından, “alto” kavramının genel kabul görmüş olmasıdır. Akort sistemi birinci telden altıncı tele doğru G4 (Sol sesinin 4. Oktavı), D4 (Re sesinin 4. Oktavı), Bb3 (Si bemol

sesinin 3. Oktavı), F3 (Fa sesinin 3. Oktavı), C3 (Do sesinin 3. Oktavı) ve G2 (Sol sesinin 2. Oktavı) şeklindedir. Alto gitarın akort sistemi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 7. Alto Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi

Alto gitarın ses aralığı aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 8. Alto Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi

Alto gitarın en pes sesi olan G2 (Sol sesinin 2. oktavı) ve en tiz sesi olan D6 (Re sesinin 6. oktavı)'ın piyanodaki yerleri aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

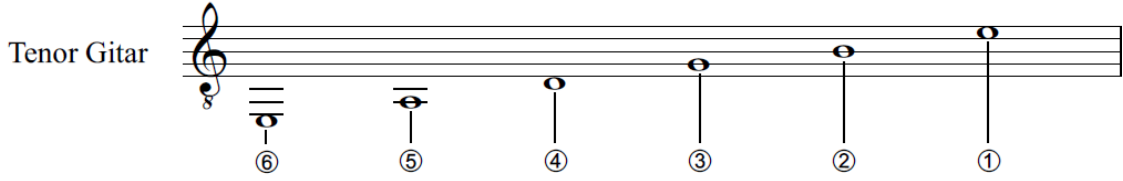

Görsel 9. Alto Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı

4.3. Tenor Gitar

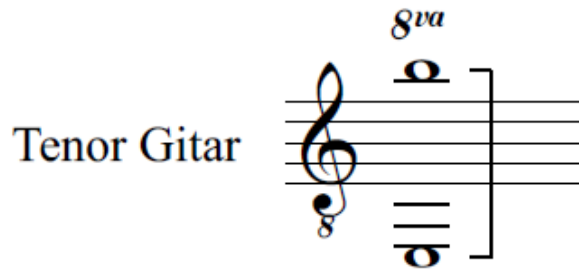
Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası çalgıları başlığı altında incelediğimiz tenor diye adlandırılan gitar standart anlamda bildiğimiz klasik gitardır. Standart anlamda bilinen klasik gitar yerine tenor gitar diye adlandırılmasının temel nedeni çok sesli müzik teorisinin ve icrasının işlevselliği açısından, “tenor” kavramının genel kabul görmüş olmasıdır. Akort sistemi birinci telden altıncı tele doğru E4 (Mi sesinin 4. Oktavı), B3 (Si sesinin 3. Oktavı),

G3 (Sol sesinin 3. Oktavı), D3 (Re sesinin 3. Oktavı), A2 (La sesinin 2. Oktavı) ve E2 (Mi sesinin 2. Oktavı) şeklindedir. Tenor gitarın akort sistemi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 10. Tenor Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi

Tenor gitarın ses aralığı aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 11. Tenor Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi

Tenor gitarın en pes sesi olan E2 (Mi sesinin 2. oktavı) ve en tiz sesi olan B5 (Mi sesinin 5. oktavı)'ın piyanodaki yerleri aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

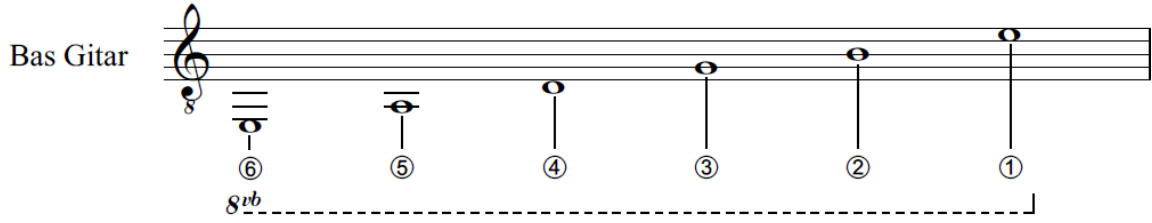

Görsel 12. Tenor Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı

4.4. Bas Gitar

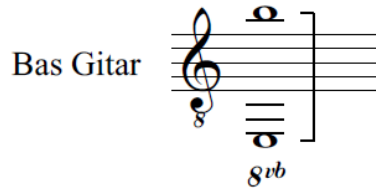
Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası çalgılarından bas gitar diye adlandırılan gitar aslında “Contra” adıyla bilinen gitar türüdür. Standart klasik gitardan boyut olarak daha büyüktür ve 19 perdesi bulunur. Boyutunun büyük olması dolayısıyla kullanılan tel özellikleri bu gitara uygun olarak tasarlanmıştır. Bu gitar türünün bas gitar olarak adlandırılmasının temel nedeni ise çok sesli müzik teorisinin ve icrasının işlevselliği açısından, “bas” kavramının genel kabul görmüş olmasıdır. Bas gitar, standart klasik gitara göre bir oktav aşağıdan duyulacak şekilde akortlanmaktadır. Akort sistemi birinci telden altıncı tele doğru E3 (Mi

sesinin 3. Oktavı), B2 (Si sesinin 2. Oktavı), G2 (Sol sesinin 2. Oktavı), D2 (Re sesinin 2. Oktavı), A1 (La sesinin 1. Oktavı) ve E1 (Mi sesinin 1. Oktavı) şeklindedir. Bas gitarın akort sistemi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 13. Bas Gitarın Akort Sisteminin Nota ile Gösterimi

Bas gitarın ses aralığının aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 14. Bas Gitarın Ses Aralığının Nota ile Gösterimi

Bas gitarın en pes sesi olan E2 (Mi sesinin 2. oktavı) ve en tiz sesi olan B4 (Mi sesinin 4. oktavı)'ın piyanodaki yerleri aşağıdaki görselde renkli olarak belirtilmiştir.

Görsel 15. Bas Gitarın En Pes-En Tiz Sesinin Piyano Üzerindeki Karşılığı

4.5. Gitar Orkestrası Çalgılarının Partisyonlarındaki Donanım Farklılıkları

Gitar orkestrasında çok sesli müziğin klasik partisyon anlayışı geçerlidir. Sırasıyla soprano gitar, alto gitar, tenor gitar ve bas gitar olmak üzere dört ayrı parti şeklinde yazılır. Gitar orkestrası, standart klasik gitar icracılarından oluşmaktadır. İcranın işlevselliğini artırmak ve icracının çalgıya hakimiyetini korumak adına, partisyonlar donanım farklılıkları içerir. Çünkü soprano ve alto gitarlarının akortları icracı açısından alışıldık akort sisteminden farklıdır. Bu farklılık müzik terminolojisinde “scordatura” olarak geçen tarif gibi değerlendirilmemelidir. Çünkü gitarların boyları ve yapıları kendi içinde başka bir akort

sistemi ihtiyacı üretmiş ve oda müziği gibi gruplu çalışmalarda ses aralığının genişliği açısından önem kazanmıştır. Burada standart klasik gitarın akort sisteminin değişiminden değil gitarların kendi doğallığındaki akort sisteminden bahsedilmektedir. Bu yüzden özellikle soprano gitar ve alto gitarın notasyonu transpoze edilmiş gibi görünür. Uygulanan bu yöntem sayesinde, notasyon klasik gitar icracısının aşına olduğu standart akort sistemine uygun şekilde yazılmış gibi görüldüğü için icracının konforu sağlanarak performansının olumlu yönde etkilendiği düşünülmüştür. Araştırmacı, bizzat gitar orkestrası çalışmalarının içinde yer aldığından, bu durumun icracı açısından taşıdığı önemi vurgulamayı gerekli görmektedir.

Araştırmada incelenen ve SATB olarak adlandırılan gitar orkestrası çalgılarının da transpoze niteliği söz konusudur. Gitar ailesinin üyeleri olan bu enstrümanların akort perdeleri ve icra ettikleri ses alanı bakımından birbirlerinden farklı oldukları görülmektedir. (Çiftçioğlu 2021, s.59)

Aşağıdaki görselde gitar orkestrası çalgıları için yazılmış Do majör tonundaki dizinin notasyonda görünen şekli verilmiştir. Soprano gitar partisinde Sol majör tonunda, Alto partisinde La majör tonunda görülen dizi Do majör tonunda duyulacaktır.

Notasyonda Görünen

Soprano Gitar

Alto Gitar

Tenor Gitar

Bas Gitar

Görsel 16. Do Majör Tonundaki Dizinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Görünenin Nota ile Gösterimi

Görsel 15'te verilen gitar orkestrası çalgıları için yazılmış Do majör tonundaki dizinin soprano gitar ve alto gitar partilerinin duyustaki şekli aşağıdaki görselde verilmiştir. Bas gitar partisinde benzer bir durum geçerlidir. Notasyonda görünen ile duyulan ton arasında

oluşan bu fark yukarıda bahsedilen icracının konforu nitelemesini görsel ile somutlaştırmıştır.

Duyulan

The image shows a musical score for a guitar quartet. It consists of four staves, each labeled on the left: Soprano Gitar, Alto Gitar, Tenor Gitar, and Bas Gitar. Each staff contains a single note, representing the perceived pitch for that instrument. The notes are: Soprano Gitar (G4), Alto Gitar (E4), Tenor Gitar (C4), and Bas Gitar (G2). The notes are written in a simple, clean notation style.

Görsel 17. Do Majör Tonundaki Dizinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Duyulanın Nota ile Gösterimi

Yapılan transkripsiyonda Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrası çalgıları için yazılmış notasyonunda görünen iki ölçülük örneği aşağıdaki görselde verilmiştir.

7. ve 8. Ölçülerde Görünen

The image shows a musical score for a guitar quartet, specifically measures 7 and 8. It consists of four staves: Soprano Gitar, Alto Gitar, Tenor Gitar, and Bass Gitar. The Soprano Gitar staff has a melody starting with a half note G4 (mf) and a half note A4 (espr.). The Alto Gitar staff has a melody starting with a half note G4 (p) and a half note A4. The Tenor Gitar staff has a melody of eighth notes, with triplets indicated by a '3' above the notes. The Bass Gitar staff has a melody of eighth notes, with triplets indicated by a '3' above the notes. The score is written in a clean, professional notation style.

Görsel 18. Eserin 7. Ve 8. Ölçülerinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Görünenin Nota ile Gösterimi

Yapılan transkripsiyonda Yaylı Sazlar Kuarteti eserinin gitar orkestrası çalgıları için yazılmış notasyonunda görünenden farklı olarak duyulan iki ölçülük örneği aşağıdaki görselde verilmiştir.

7. ve 8. Ölçülerde Duyulan

The image shows a musical score for a guitar quartet, specifically for measures 7 and 8. The score is written for four parts: Soprano Guitar, Alto Guitar, Tenor Guitar, and Bass Guitar. The Soprano part is in the treble clef and features a melodic line with dynamics *mf* and *espr.* (espressivo). The Alto part is in the treble clef and features a bass line with dynamics *p* (piano). The Tenor part is in the treble clef and features a tremolo pattern with triplets. The Bass part is in the bass clef and features a bass line with triplets. The score is divided into two systems, each containing two measures. The first system contains measures 7 and 8, and the second system contains measures 9 and 10. The tempo is marked *8* (eighth notes).

Görsel 19. Eserin 7. Ve 8. Ölçülerinin Gitar Orkestrası Çalgıları İçin Duyulanın Nota ile Gösterimi

Genel olarak gitar ve benzeri çalgıların hepsinde seslerin gürlüğünü anlamlı bir şekilde muhafaza ederek uzamaları sağlamak oldukça dikkat edilmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal olarak gitarlar için yapılacak her çalışmada özellikle uzun sürmesi istenilen seslerin, icrada istenilen etkiyi vermesi için hassasiyetle üzerinde durulması gerekir. Gitar, tıpkı yaylı sazlardaki yayı uzun solukta çekerek sesin varlığını korumak gibi, tremolo tekniği ile bunu yapabilmektedir. Bir diğer husus ise perdeli ve perdesiz çalgı grupları olmasının yaratacağı özellikle glissando tekniğini içeren uygulamalardır. Perdeli çalgılar için yapılan transkripsiyonda bu konunun üzerinde durulmalı ve icrada yarattığı etki düşünülmelidir. Yukarıda da değinildiği gibi transkripsiyon kavramı notaları ve teknikleri birebir kopyalamak değildir.

5. BÖLÜM: BULGULAR

Yapılan araştırma sonucunda transkripsiyonun sağlıklı yapılabilmesi için yaylı çalgılar ve araştırmada kullanılacak gitar orkestrası çalgılarını incelenen ses aralıkları açısından karşılaştırılacak, eksen değişimi ve icraya dair teknik öneriler sunulacaktır. Çözüm önerilerinde incelenen ses aralığı, eksen değişimleri ve çalgı grubu eşleştirmesi gibi teknik detayların transkripsiyonda ne denli önemli değişkenler olduğu, bu bölümde alt başlıklarda incelenecektir.

5.1. Yaylı Sazlar Kuarteti Eserinin Gitar Orkestrasına Transkripsiyonunda Ses Aralığı, Eksen Değişimi ve İcraya Dair Tekniklerin Tespiti ve Çözüm Önerileri

Araştırmacı bir eserin transkripsiyonu yapılırken dikkat edilmesi gereken önemli hususların ses aralığı farkları, eksen veya ton değişimi ve icraya dair bazı tekniklerin uygulanabilirliğine dikkat etmek olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle konuların ayrı başlıklar altında incelenmesinin bu çalışmayı daha verimli hale getireceği düşünülmektedir.

5.1.1. Eserdeki Çalgılar ve Gitar Orkestrası Çalgılarının Ses Sahalarına Göre Eşleştirilmesi

Gitar orkestrası çalgıları tanıtılırken soprano gitar, alto gitar, tenor gitar ve bas gitarların ses aralığına ve akort sistemlerine değinilmiştir. Bu başlıkta ise yaylı sazlar kuarteti eserinde kullanılan yaylı sazların ses aralığı ve akort sistemleri göz önünde bulundurarak eşleştirme yapılmıştır. Gerek gitar orkestrasının tüm çalgı türlerinin eserin icrasında değerlendirilmesi, gerekse eserin orijinalindeki partilerin birbiri arasındaki tizlik – peslik ilişkisine bakılarak bu eşleştirme şekillendirilmiştir. Gitar orkestrası çalgılarının, icradaki sıralaması soprano gitar, alto gitar, tenor gitar ve bas gitar olarak belirlendiği için, eserde kullanılan dört çalgının ses aralığı açısından değerlendirilmelerine göre doğrudan bu sıralamayla eşleştirmeleri öngörülmüştür.

Eserin transkripsiyonu için eserdeki çalgılardan 1. keman soprano gitar ile, 2. keman alto gitar ile, viyola tenor gitar ile ve çello bas gitar ile eşleştirilmiştir. Çok sesli müziğin klasik partiyon kavramının gitar orkestrası için geçerli olması ve gitar orkestrası çalgılarının ses aralığı göz önüne alındığında yapılan eşleştirmenin yerinde olduğu düşünülmektedir.

Yapılan bu eşleştirmede 2. keman ile alto gitar eşleştirmesi için ayrı bir değerlendirme yapmak verimli olacaktır. Bu değerlendirmeyi zorunlu kılan husus, 1. keman ile 2. keman

olarak kullanılan çalgıların aynı olmasıdır. Burada yapılan eşleştirmelerde, 2 keman ile 2 soprano gitarın eşleştirilmesi daha uygun gibi görülebilir fakat buradaki eşleştirme sadece çalgıyı merkeze alan bir yaklaşımı değil aynı zamanda algılar için yazılmış ezgiyi değerlendirmeyi de içerir. Eserde her iki keman için de yazılan partilerde, 1. kemanın icra ettiği en pes ve en tiz ses aralığı açısından yaklaşık olarak soprano kavramı ile sınırları belli olan ses aralığını içerirken 2. kemanın icra ettiği en pes ve en tiz ses aralığı açısından yaklaşık olarak alto kavramı ile sınırları belli olan ses aralığını içermesidir. Bu sınırlar 1. keman için soprano gitarı, 2. keman için ise alto gitarı eşleştirmeyi mümkün ve isabetli kılmıştır.

Buna göre, 1. keman partisi için soprano gitarın tercih edilmesi, eserin en tiz bölgelerinin icrasının mümkün olmasının yanında, pozisyon sıklıklağı yaşanmaksızın icra edilmesine olanak tanınmasından gelir. Benzer Şekilde, alto gitar ve 2. Kemanın eşleşmesi de soprano gitarın 1. kemanla eşleşmesindeki tüm değerlendirmeyi içerir. Çünkü 2. keman partisine bakıldığında 1. kemanın partisinde yürüyen müzikal yapıdan görece daha pes sesleri içerdiği görülür. Bu değerlendirmenin, eşleştirmeyi ve transkripsiyonu isabetli ve başarılı kılacağı düşünülmektedir.

Viyola partisi tenor gitarla, ello partisi ise bas gitarla uygulandığında, eserin icrası eksen değişimi olmadığında dahi bir oktav aşağıdan duyulacağı için isabetli bir eşleştirme olarak görülmektedir. Böylece her bir gitar, kendi doğal ses aralığında kalmış olup icracı açısından pozisyon sıklıklağı yaşamadan icra edilebilir. Doğal olarak icranın işlevselliğinin önüne geçmemiş ve eserin müzikal bütünlüğüne hizmet etmiş olur.

Yapılan literatür taramasında kaynak olarak kullanılan iftioğlu'un 2021 yılında yaptığı akademik çalışmasında da yer verdiği Giacomo Puccini'nin Crisantemi eserinin, Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserine çalgı tercihleri ve eşleştirmesi açısından benzerliği, böyle bir eşleştirmenin ilk defa yapılmamış olması açısından bir örnek olarak görülebilir. Araştırmacı aynı zamanda gitar orkestrası çalışmaları içerisinde de yer aldığından bu örneğin buradaki çalgı eşleştirilmesinin yerinde olduğunu düşüncesini somutlaştırdığını düşünmektedir. Çünkü Giacomo Puccini'nin Crisantemi eserinin orijinali tıpkı Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti eserindeki gibi 1. keman, 2. keman, viyola ve elloyu içerir. Giacomo Puccini'nin Crisantemi eserinin, iftioğlu tarafından gitar orkestrasına yapılan transkripsiyonundan 8 ölçülük örnek görseli aşağıda verilmiştir.

Crisantemi

Adapted for Guitar Orchestra
by Soner Çiftçiöğlü

Giacomo Puccini
1858 - 1924

Andante Mesto ♩ = 72

rit. **a tempo**

Soprano Guitar

Alto Guitar

Tenor Guitar

Bass Guitar

p dolce

p dolce

p dolce

p dolce

Görsel 20. Crisantemi 1, 2, 3, 4. Ölçüler

a tempo rit.

5

S.G

A.G

T.G

B.G

rit.

rit.

rall.

rit.

p

Görsel 21. Crisantemi 5, 6, 7, 8. Ölçüler

Bir çalgının ses aralığı, en pes ses ile en tiz ses arasındaki aralıklar üzerinden hesaplanmaktadır. “Ses alanı, bir enstrüman, ses ya da partinin en tiz ve en pes seslerinin arasında kalan mesafedir.” (Randel, 1986, s. 680). Soprano gitarın ses aralığını hesaplamak

için soprano gitar başlığı altında belirtilen akort sistemi referans alınmıştır. Soprano gitarın en kalın sesi 6. telin açık hali A2 (La sesinin 2. oktavı) sesi ile en tiz sesi olan 1. telin 21. perdesinde bulunan F#6 (Fa diyez sesinin 6. oktavı) sesleri arası hesaplandığında, en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 4 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Bu çalışmada, gitar orkestrası çalgıları için yapılan tanımlamalarda soprano gitarın 1 oktav aşağıdan duyulduğuna değinilmiştir. Bu diğer gitar orkestrası çalgıları için de geçerlidir. Bu transkripsiyonda soprano gitar ile eşleştirilen yaylı sazlardan 1. kemanın ve alto gitar ile eşleştirilen 2. kemanın ses aralığı hesaplamalarında da aynı yöntem kullanılmaktadır. Kemanın akort sistemi 1. tel E5 (Mi sesinin 5. oktavı), 2. tel A4 (La sesinin 4. oktavı), 3. tel D4 (Re sesinin 4. oktavı), 4. tel G3 (Sol sesinin 3. oktavı) şeklindedir. Aşağıdaki görselde kemanın akort sistemi verilmiştir.

Görsel 22. Kemanın Akort Sistemi Nota ile Gösterimi

Kemanın en pes sesi ile en tiz sesi düşünüldüğünde kemanın en kalın telinde olan G3 (Sol sesinin 3. oktavı) sesi ile genellikle klavyenin sonlarına doğru ileri teknik ve virtüözite gerektiren uzman teknikler kullanılarak bulunabilen C8 (Do sesinin 8. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 4 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Aşağıdaki görselde kemanın ses aralığı verilmiştir.

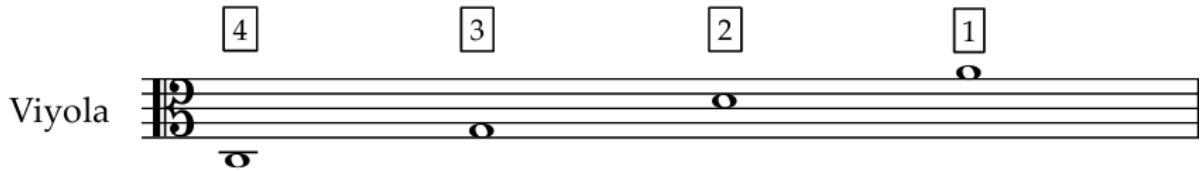

Görsel 23. Kemanın Ses Aralığı

Alto gitarında ses aralığını hesaplamak için alto gitar başlığı altında belirtilen akort sistemi referans alınmıştır. Alto gitarın en kalın sesi 6. telin açık hali G2 (Sol sesinin 2. oktavı) sesi ile en tiz sesi 1. telin 19. perdesinde bulunan D6 (Re sesinin 6. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 3.5 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Bu transkripsiyonda alto gitar ile eşleştirilen yaylı sazlardan 2. kemanın ses aralığının

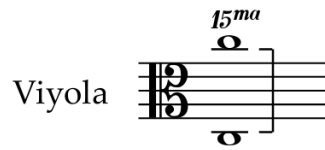
hesaplamalarında da aynı yöntem kullanılmaktadır. Kemanın akort sistemi ve ses aralığı yukarıda verilmiştir.

Tenor gitarın ses aralığını hesaplamak için tenor gitar başlığı altında belirtilen akort sistemi referans alınmıştır. Tenor gitarın en kalın sesi 6. telin açık hali E2 (Mi sesinin 2. oktavı) sesi ile en tiz sesi 1. telin 19. perdesinde bulunan B5 (Si sesinin 5. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 3.5 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Bu transkripsiyonda Tenor gitar ile eşleştirilen yaylı sazlardan viyolanın ses aralığını hesaplamalarında da aynı yöntem kullanılmaktadır. Viyolanın akort sistemi 1. tel A4 (La sesinin 4. oktavı), 2. tel D4 (Re sesinin 4. oktavı), 3. tel G3 (Sol sesinin 3. oktavı), 4. tel C3 (Do sesinin 3. oktavı) şeklindedir. Aşağıdaki görselde viyolanın akort sistemi verilmiştir.

Görsel 24. Viyolanın Akort Sistemi Nota ile Gösterimi

Viyolanın en pes sesi ile en tiz sesi düşünüldüğünde viyolanın en kalın telinde olan C3 (Do sesinin 3. oktavı) sesi ile genellikle klavyenin sonlarına doğru ileri teknik ve virtüözite gerektiren uzman teknikler kullanılarak bulunan C7 (Do sesinin 7. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 3.5- 4 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Aşağıdaki görselde viyolanın ses aralığı verilmiştir.

Görsel 25. Viyolanın Ses Aralığı

Bas gitarın ses aralığını hesaplamak için bas gitar başlığı altında belirtilen akort sistemi referans alınmıştır. Bas gitarın en kalın sesi 6. telin açık hali E1 (Mi sesinin 1. oktavı) sesi ile en tiz sesi 1. telin 19. perdesinde bulunan B4 (Si sesinin 4. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 3.5 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Bu transkripsiyonda bas gitar ile eşleştirilen yaylı sazlardan çellonun ses aralığını

hesaplamalarında da aynı yöntem kullanılmaktadır. Çellonun akort sistemi 1. tel A3 (La sesinin 3. oktavı), 2. tel D3 (Re sesinin 3. oktavı), 3. tel G2 (Sol sesinin 2. oktavı), 4. tel C2 (Do sesinin 2. oktavı) şeklindedir. Aşağıdaki görselde çellonun akort sistemi verilmiştir.

Görsel 26. Çellonun Akort Sistemi Nota ile Gösterimi

Bu hesaplama düşünüldüğünde çellonun en kalın telinde olan C2 (Do sesinin 2. oktavı) sesi ile genellikle klavyenin sonlarına doğru ileri teknik ve virtüözite gerektiren uzman teknikler kullanılarak bulunan G6 (Sol sesinin 6. oktavı) sesi hesaplandığında en pes ses ile en tiz ses arası yaklaşık olarak 4-5 oktavlık bir ses aralığına sahiptir. Aşağıdaki görselde çellonun ses aralığı verilmiştir.

Görsel 27. Çellonun Ses Aralığı

5.1.2. Yaylı Sazlar Kuarteti Eserinin Eksen Değişimi

Eserin müzikal analizi bu çalışmanın konusu değildir ama neden ton değişimi yerine eksen değişimi kavramının kullanıldığı ve transkripsiyon yapılırken eksenin neden değiştiğini anlamlandırmak için bu konu üzerinde yüzeysel olarak durulması çalışmanın verimini artıracaktır. Eserin modal bir yapıda olması, ton kavramı yerine eksen kavramı kullanımını zorunlu kılmıştır. Eserin ses aralığını görmek için çalışmada materyal olarak kullanılan Schott Music – String Quartet (Erkin, 2014) notası üzerinde yapılan incelemede, eserde kullanılan en pes ses ile en tiz ses bulunmuş, böylece eserin ses aralığı genişliği keşfedilmiştir. Eserin birinci bölümünün 83. ölçüsünde, çello partisinde gelen en pes sesin gösterimi aşağıdaki görselde verilmiştir.

83

3

poco a poco molto

poco a poco molto

pizz. En pes ses C2
(Do sesinin 2. oktavi)

arco

Görsel 28. Yaylı Sazlar Notasyonunda En Pes Ses. (I. Bölüm 83. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonundaki yapılan incelemede eserin ikinci bölümünün 86. ölçüsünde 1. keman partisinde gelen en tiz sesin gösterimi aşağıdaki görselde verilmiştir.

86

En tiz ses E7
(Mi sesinin 7. oktavi)

pp 6 6 3 4

pp 6 6 3 4

poco cresc. *pp sub.*

Görsel 29. Yaylı Sazlar Notasyonunda En Tiz Ses. (II. Bölüm 86. Ölçü)

Gitar orkestrası çalgıları ile bu geniş ses aralığına sahip eseri seslendirmenin çeşitli yolları denenmiş, icra edilebilirliğinin yöntemi aranmıştır. Öncelikle eksen değişimi düşünülmeyen icra edilmesi denenmiştir. Yapılan eşleştirmeler sonrası çalgılardaki ses aralığı farklarının bu eksen üzerinden icra edilemeyeceğini somutlaştırmıştır. Gitar orkestrası için yapılan transkripsiyonun eksen değişimi sonucunda yapılan notasyonunda, eserin birinci bölümünün 83. ölçüsünde bas gitar partisine gelen en pes sesin gösterimi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 30. Eksen Değişimi Yapılmış Gitar Orkestrası Notasyonunda En Pes Ses

Gitar orkestrası için yapılan transkripsiyonun eksen değişimi sonucunda yapılan notasyonunda, eserin ikinci bölümünün 86. ölçüsünde soprano gitar partisine gelen en tiz sesin gösterimi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 31. Eksen Değişimi Yapılmış Gitar Orkestrası Notasyonunda En Tiz Ses

Yaylı sazlar notasyonunda yapılan inceleme sonrası bulunan, eserin en pes sesi ile en tiz sesi arasının ölçümünün sınırlarının, gitar orkestrası çalgılarının ses aralığı bakımından sınırlarının dışında kaldığı, dolayısıyla eserin gitar orkestrası ile icrasında gitarların ses sınırının yanında ergonomisi de düşünülerek eserin La eksen üzerinden çalınamayacağı görülmüştür. Burada en tiz sesin geldiği kısımda 1. keman icrasında flajole’li bir icra olduğu düşünülmektedir. Flajole için Say müzik sözlüğü kitabında şöyle yazmıştır.

Flageolet (Fr., Alm., ing.). (1) Yaylı çalgılarda *doğuşkanları öne çıkarma şeklinde kullanılan bir teknik yöntem. Almanca flageolet töne, İngilizce flageolet tones. Flajole, keman ailesinde iki yoldan elde edilir: Doğal flajole, yapay flajole. Doğal flajole için parmağın açık teldeki belli bir noktaya sıkıca basılması yerine, hafifçe dokunması yeterlidir. Herhangi bir telin tam ortasına hafifçe dokunup yay dikkatli bir biçimde geri çekildiğinde elde edilecek ses, o açık telin verdiği sesin bir sekizli üzerindeki ses olur. Tele dokunulan nokta, "doğal" düğüm noktalarından (salınımsız noktalarından) biri ise, tel bir bütün olarak titreşmez, o telin birbirine eşit olan daha kısa parçaları titreşir. Titreşimin en aza indiği düğüm noktaları, doğuşkanlardan birinin (genellikle temel sesin üzerindeki birinci, ikinci ya da üçüncü doğuşkanın) güçlenmesini sağlar. Böylece elde edilen "doğal flajole" sesler, saydam, renksiz bir nitelik taşır. Bu nitelikte bir ses elde etmek için notanın üzerine [o] işareti Parmaklardan biri telin herhangi bir yerine basarken bir başka parmak belli uzaklıkta aynı tele hafifçe dokunduğunda, "yapay flajole" sesi elde edilir. Hafifçe dokunulan nota, sıkıca basılan notadan daima bir tam dörtlü aralık yukarıdadır. Bu durumda duyulan ses, basılan notanın on beşli (iki sekizli) üzerindedir. (Say 2002, s. 201)

Yapılan transkripsiyonda 1. keman ile eşleştirilen soprano gitar ile La eksen üzerinden bu doğal flajole yapılamadığı için eksen değişimi arayışı kendini göstermiştir. La eksen üzerindeki bu yaklaşım, 2. keman ile alto gitar eşleştirmesi, viyola ile tenor gitar eşleştirmesi ve çello ile bas gitar eşleştirmesini de içermektedir. Bu eşleştirmelerde de eser içerisinde bazı seslerin gitarların ses aralığının dışında kalması ve icranın akıcılığını olumsuz yönde etkileyecek olması dolayısıyla bu eksenin uygulanamayacağı görülmüştür. Eksen değişimini zorunlu kılan en tiz sesi referans olarak yeni eksen için sesler denenmiş ve 1. keman ve 2. keman icrasında yapılan doğal flajoleli kısımların soprano gitar ve alto gitar icrasında da doğal flajole yapılabilmesini sağlayacak bir eksen üzerinde durulmuş olup, bu ihtiyacı karşılayan eksen olarak da Re eksene karar verilmiştir. İcracıların bu icrayı alışıldık pozisyonlarda yapabilecek olması dolayısıyla, icra konforu ve ergonomisi düşünüldüğünde icra açısından bu eksen değişiminin isabetli olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda La sesi eksen alınarak yazılan bu eserin transkripsiyonunda, eksen sesini değiştirmek dışında, genellikle transkripsiyonlarda sıklıkla karşımıza çıkabilecek bazı müdahaleler (bir sesin bir oktav aşağı veya yukarı alınması, bazı seslerin çalınamayacağı düşünülerek atılması v.b.) yapılmadan, La sesinin tam 5’li aşağısına yani Re ekseni üzerine transpoze edilmiştir. Eserdeki en tiz sesi içeren 89. ölçüde benzer bir yapı, aynı ölçüde 2. keman- alto gitar

eşleştirmesinde de görülmektedir. Soprano gitarda uygulanan tekniğin aynısının alto gitar içinde geçerli olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır.

5.1.3. Eserin Orijinal Sazlardaki Uygulamaların Gitar ile İfade Edilişi

Bu başlık altında, eserin dört bölümü için icraya dair teknikler üzerinde durulacaktır. Sınırlılıkta da belirtildiği gibi bu teknikler sadece eser içerisinde icra açısından kullanılan teknikleri ve bunların gitar orkestrası çalgıları ile nasıl uygulanacağını önerilerini içermektedir. Karşılaşılan ilk icraya dair teknik uygulama kendinden sonra gelen benzer uygulama içinde referans oluşturacaktır. Bölümleri alt başlıklar halinde incelemenin daha verimli olduğu düşünülmektedir.

5.1.3.1. Birinci Bölümün Gitar ile İfade Edilişi

Yaylı sazlar kuarteti eserinin yaylı sazlar notasyonunun viyola partisinde ve gitar orkestrası notasyonunun tenor gitar partisinde bulunan, birinci bölümünün 1. ölçüsünden başlayan ve 4 zamanlı olan bu ölçüden, 39. ölçüye kadar süren ölçü içerisindeki üçlemelerde, 4 zamanı da kapsayan ölçü boyunca süren bir bağ işareti görülmektedir. İlk dört ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

Allegro ma non troppo

The image shows a musical score for the first four measures of the Viola part. The score is in 4/4 time and features a complex rhythmic pattern with triplets and a sustained note. The Viola part is marked with 'p' (piano) and 'pizz.' (pizzicato). The Violino II part is marked with 'mp espr.' (mezzo-piano, esprimo). The Violoncello part is marked with 'p' (piano).

Görsel 32. Viyola Partisi Bağları. (I. Bölüm 1, 2, 3, 4. Ölçüleri)

Bu bağ yaylı sazlar düşünüldüğünde tek yay çekimi ile yapılabilirken tenor gitar düşünüldüğünde böyle bir tekniğin uygulanmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Bunun yerine duyuşta aynı etkiyi olmasa bile ona yakın bir etkiyi yaratması açısından ölçü içerisindeki notaların bağlı çalınması düşünülmüştür. Hangi notaların bağlı çalınacağına ise

form analizi, uygulanabilirlik ve ergonomi düşünülerek karar verilmesi önerilmektedir. Hangi seslerin bağlı çalınacağına karar verildikten sonra alternatif olarak ilgili seslerin iki ayrı telden campanella tekniği uygulanarak çalınmasının da benzer bir etkiyi yaratacağı düşünülmüştür. Bu iki önerinin de yaylı sazlarda tek seferde çekilerek yapılan ve birbirine bağlı gibi duyulması beklenen tınısal bütünlüğü koruyacağı düşünülmekte ve icra için önerilmektedir. Yapılan transkripsiyon notasyonundan ilk üç ölçü ve önerilen uygulama örneği aşağıdaki görselle paylaşılmıştır.

Allegro ma non troppo

The image shows a musical score for four guitars. The tempo is 'Allegro ma non troppo'. The Soprano Guitar part is silent. The Alto Guitar part has a triplet of eighth notes with a 'mp espr.' dynamic marking. The Tenor Guitar part has a triplet of eighth notes with a 'p' dynamic marking. The Bass Guitar part has a triplet of eighth notes with a 'pizz.' dynamic marking.

Görsel 33. Tenor Gitar Partisi Bağları (I. Bölüm 1. 2. 3. Ölçüler)

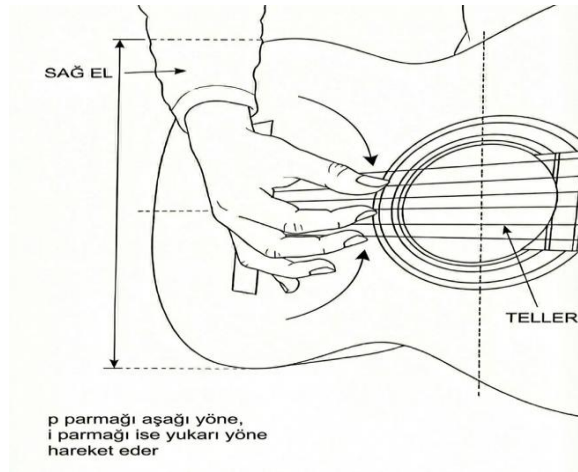
Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 1. ölçüden başlayan çello ve bas gitar partilerinde “pizz.” tekniği görülmektedir. “Yaylı çalgılarda yay kullanmaksızın tel(ler)in parmakla çekilmesiyle elde edilen ses. Kısaltılmış yazımı: pizz.” (Say, 2002, s. 430). İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

Allegro ma non troppo

The image shows a musical score for four guitars. The tempo is 'Allegro ma non troppo'. The Soprano and Alto Guitar parts are silent. The Tenor Guitar part has a triplet of eighth notes with a 'p' dynamic marking. The Bass Guitar part has a triplet of eighth notes with a 'pizz.' dynamic marking, which is circled in red.

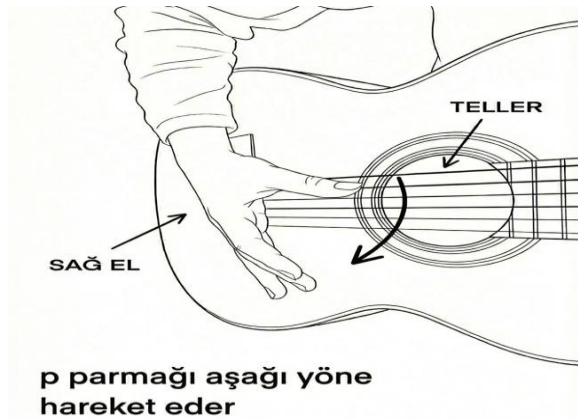
Görsel 34. Pizzicato Tekniği. (I. Bölüm 1. Ölçü)

Bu teknik pizzicato olarak bilinen yaylı sazlar özelinde teli sağ el işaret parmağı ile çekmek anlamına gelen ve uygulanan bir tekniktir. Yaylı sazlarda uygulanan pizzicato tekniği uzayan ve yayılan bir tını yerine biraz kısa ve boğuk bir tını çıkarmak için kullanılır. Gitar zaten parmakların telleri çekmesi ile çalınan bir çalgı olduğundan bu tanımın ve uygulamasının gitar için uygun olmayacağı düşünülmüştür. O yüzden yaylı sazlarda uygulan pizzicato tekniğinin gitar ile uygulanması kısa ve boğuk çıkan o sesi taklit etmek üzerine kuruludur. Bu tınıyı çıkartmak için gitarda sağ el ayasının altının, alt eşik üzerine gelecek şekilde hafifçe konulması ve tellerin tam titreşmesi engellenerek elde edilir. Bu sayede gitardan kısa ve boğuk bir ses çıkar. Ayrıca yine aynı ölçüleri takip eden bazı seslerde bulunan staccato işareti kendi karakterine uygun şekilde icra edilmelidir. Bas gitar partisindeki ve eser içerisindeki tüm pizzicato tekniklerinin tarif edildiği gibi uygulanması icra açısından önerilmektedir. Tekniğin birden fazla ses içeren yerlerdeki uygulaması görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 35. Pizzicato Tekniğinin Birden Fazla Telde Uygulanışı

Pizzicato tekniğinin tek sesi içerdiği yerlerdeki uygulaması görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 36. Pizzicato Tekniğinin Tek Telde Uygulanışı

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci keman ve alto gitar partileri için birinci bölümün 3. ölçüsünün ikinci ve üçüncü zamanını ilgilendiren notanın altında yazan aksan işareti, ilgili sesin yaylı çalgılarda yayın sert çekilmesi ile o sese anlamlı bir vurgu ifadesi istenildiğini göstermektedir. Say, aksan kavramına şöyle ifade etmektedir.

Bir sesin, ya da *akoron vurgulanması; ağırlıklı olarak duyurulan ses(ler). Latince accentus, İtalyanca accento, Almanca Accen-tus. Dilimizde vurgu ve vurgulama. Ritmin doğması için en az iki sesin art arda gelmesi ve o iki sestten birinin daha güçlü duyulması gerekir. Böylece güçlü duyurulan ses vurgulanmış olur. Bir sesin vurgulanması ise onun "aksanlanması" demektir (Say 2002, s. 20)

İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

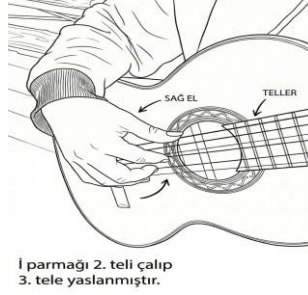
The image shows a musical score for a guitar orchestra. The title is "Allegro ma non troppo". The score is written for Soprano Guitar, Alto Guitar, Tenor Guitar, and Bass Guitar. The Alto Guitar part has a red circle around a note with an accent mark (>) above it. The note is marked with "mp" (mezzo-piano) and "espr." (espressivo). The Tenor Guitar part has a triplet of eighth notes. The Bass Guitar part has a single eighth note followed by a rest.

Görsel 37. Gitar Orkestrası Notasyonu Aksan İşareti. (I. Bölüm 3. Ölçü)

Evrensel müzik yazısında kullanılan bir işaret olması dolayısıyla gitar için yazılan eserlerde de sıklıkla kullanılmaktadır. Çalgıların farklılıkları aksanların uygulanışını da farklılaştırmıştır. Yaylı sazlarda yayın sert bir şekilde çekilmesi ile yapılan bu aksan gitarda apoyando tekniği kullanarak yapılır. Apoyando tekniği genellikle gitar için yazılmış bir müzik yazısında farklı bir melodik fonksiyonu olan seslerin icrasında kullanılır. Uygulanışı hangi parmak ile yapılacaksa o parmağın üstteki veya alttaki telden destek alınmış gibi tele yaslanması ile yapılır.

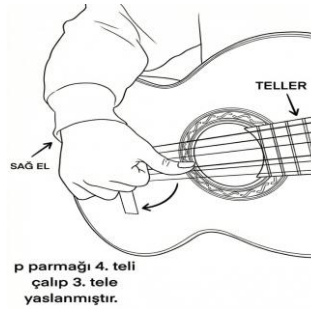
Destekli çalış şeklinde de söylenmekte olan apoyando, sağ el parmaklarının telleri bir üst tele hareket sonrasında dayayacak şekilde çekmesi ya da vurmasıdır. Apoyando çalış, tirandoya göre daha yuvarlak ve gür seslerin elde edilmesini sağlayabilmektedir. Bu çalış üst telin susturulması istenen durumlarda da kullanılabilir. (Süalp 2018, s. 12)

Bu teknik ile çalınan ses, sadece gürlük açısından değil hacim ve karakter açısından da farklı duyulmasını sağlar. Bu eserde, vurgu (>) işaretinin görüldüğü seslerin icrasında apoyando tekniğinin kullanılması önerilmektedir. Apoyando tekniğinin sağ eldeki i parmağı ile uygulanışı aşağıdaki görsel ile verilmiştir. Sağ eldeki m veya a parmağı ile de benzer şekilde yapılabilir.

Görsel 38. Apoyando Tekniğinin İ Parmağı ile Uygulanışı

Apoyando tekniğinin sağ eldeki p parmağı ile uygulanışı aşağıdaki görselde verilmiştir.

Görsel 39. Apoyando Tekniğinin P Parmağı ile Uygulanışı

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci keman ve alto gitar partileri için birinci bölümün 15. ölçüsünün ikinci, üçüncü ve dördüncü zamanını ilgilendiren farklı iki ardışık 4'lük nota ve farklı iki ardışık 2'lik notanın arasında bulunan kalın üç çizgi tremolo tekniğini ifade etmektedir. İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

Tremolo, 3'lü veya daha büyük aralıklarla çalınan tril olarak ya da aynı nota veya notaların genelde hızla tekrarlanması tarzında tanımlanabilir. Tremolonun farklı tipleri ve bunlara bağlı olarak değişik teknik ve notasyonları vardır. (Sevsay 2015, s. 37)

15

S.G.

A.G.

T.G.

B.G.

arco

mf

espr.

Görsel 40. Gitar Orkestrası Notasyonunda Tremolo (I. Bölüm 15. Ölçü)

Görsel 43. Bas Gitar Notasyonunda Arco. (I. Bölüm 15. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci keman ve alto gitar partileri için birinci bölümün 23. ölçüsünün üçüncü ve dördüncü zamanını ilgilendiren notanın altında yazan *esrp.* kısaltması; *espressivo* teriminin kısaltmasıdır. “*Espressivo* (It.). Etkili, içtenlikli, dokunaklı, yoğun bir anlatımla. Aynı anlamda kullanılan başka bir terim: **con espressione.*” Say, 2002, s. 184). Bestecinin burada anlamlı bir duygu ifadesi istediği düşünülmektedir. Gitar icrasında bu ifadenin geniş vibratolu düşünülerek icra edilmesi önerilmektedir. Say vibrato için aşağıdaki tanımı yapmıştır.

Vibrato (İt.). "Salınım". Sesi zenginleştirmek, yumuşatmak, yoğunlaştırmak amacıyla, vokal müzikte, üflemeli çalgılarda, telli ve yaylı çalgılarda seslendiriciler tarafından uygulanan titreştirme (salınım) tekniği. Ses perdesinin hafifçe dalgalanıp yoğunlaştırılması. (Say 2002, s. 562)

Görsel 44. Soprano Gitar Notasyonunda Espressivo. (I. Bölüm 23. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci keman ve alto gitar partileri için birinci bölümün 28. ölçüsünün birinci zamanında gelen 7'leme, bir 4'lük notanın süresinin içinde 7 sesin çalınacağı anlamına gelir. Bu icrayı zorlayacak bir hızda olduğu için özenle çalışmak ve aşağıdaki görselde yazılan sol ve sağ el parmaklarının kullanımı önerilmektedir. Bir 4'lük notanın süresinin içinde çalınması gereken 7 sesi keman tek yay kullanarak yapabilirken gitar daha önce yukarıda değinildiği gibi bağlı çalarak yapılabilir. Aşağıdaki görsel icraya dair önerileri somutlaştırmıştır.

Görsel 45. 7'leme Üzerinde İcra Önerisi. (I. Bölüm 28. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda birinci keman ve soprano gitar partileri için birinci bölümün 62. ölçüsünde gelen allargando terimi ile besteci genişleyerek ve yavaşlayarak artan bir gürlükle icra istemiştir. “Allargando (It.). Hareketi genişleterek, büyütür, ağırlaştırarak; ama aynı zamanda ses gürlüğünü artırarak.” (Say, 2002, s. 27). Gitar ile icrada bu ölçünün apoyando tekniği kullanılarak çalınması önerilmektedir.

Görsel 46. Gitar Orkestrası Notasyonunda Allargando (I. Bölüm 62. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda birinci keman ve soprano gitar, ikinci keman ve alto gitar, viyola ve tenor gitar, çello ve bas gitar partileri için birinci bölümün 63. ölçüsünde gelen 1'lik notaların üzerindeki alt alta gelen üç çizgi tremoloyu ifade eder ve 1'lik notasının süresi boyunca çalınır. Ayrıca 64. ölçüde görülen sul pont. ile ifade edilen terimden Ahmet Say şöyle bahsetmiştir:

Sul ponticello (It.). "Eşik üzerinde". Yay tekniği terimi: Yayın eşige olabildiğince yakın biçimde kullanılması gerektiğini belirten uyarı. Bu yöntemle elde edilen sesler, biraz cızırtılı, metalik bir etki taşımakla birlikte, gizemli bir atmosfer yaratılmak istenen belli ses ortamları için uygun bir seçenek oluşturabilir. (Say 2002, s. 694)

“Sul ponticello”nun gitar üzerinde uygulanış şekli ise sağ elin alt eşige yakın bir konumda tellerin çalınması şeklinde uygulanmaktadır. Bu şekilde uygulandığında yaylı sazlardakine benzer şekilde metalik bir ses tınısı elde edilmektedir. Gitar ile icrada da bu uygulamanın tarif edildiği gibi yapılması önerilmektedir.İlgili görsel aşağıda verilmiştir.

The image shows a musical score for a guitar orchestra with four staves: S.G. (Soprano Guitar), A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). The score is in 4/4 time and features a tremolo effect in the first measure of each staff, indicated by three vertical lines above the notes. The dynamics are marked *fff* (fortissimo). In the second measure, the S.G. and T.G. staves have a *sul pont.* (sul ponticello) marking above the notes, which are circled in red. The A.G. and B.G. staves have a *sul pont.* marking above the notes in the second measure. The B.G. staff has a *fff* dynamic marking below the notes in the second measure.

Görsel 47. Gitar Orkestrası Notasyonunda Başka Bir Tremolo ve Sul Ponticello (I. Bölüm 63, 64. Ölçüler)

Yaylı sazlar icracısı, tremoloyu yayı ileri geri çekerek yapabilirken, gitar icracısı, sağ el parmaklarını belirli disiplin içerisinde arka arkaya hareket ettirerek yapabilir. Burada önerilen parmak kullanımını ilgili sesin p-a-m-i parmaklarını kullanarak çalınmasıdır.

The image shows a musical score for four instruments: S.G. (Soprano Guitar), A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). The S.G. part features a circled 'p a m i.' above the first few notes, indicating a specific technique. The A.G. part has a circled 'p' above the first few notes. The T.G. and B.G. parts also show tremolo notation. The score is in 2/4 time and consists of two measures.

Görsel 48. Partilerde Tremolo Önerisi

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda viyola ve tenor gitar partileri için birinci bölümün 75. ölçüsünde gelen sul tasto terimi ile besteci, yaylı sazlar için icracının yayı normalde sürttüğü yer olan köprü ile sapın ortasından sapa doğru yakın bir alandan hatta bazen sapın üzerine gelecek şekilde sürmesini istemektedir. Bu teknik için Say, müzik sözlüğü kitabında aşağıdaki gibi tanım yapmıştır.

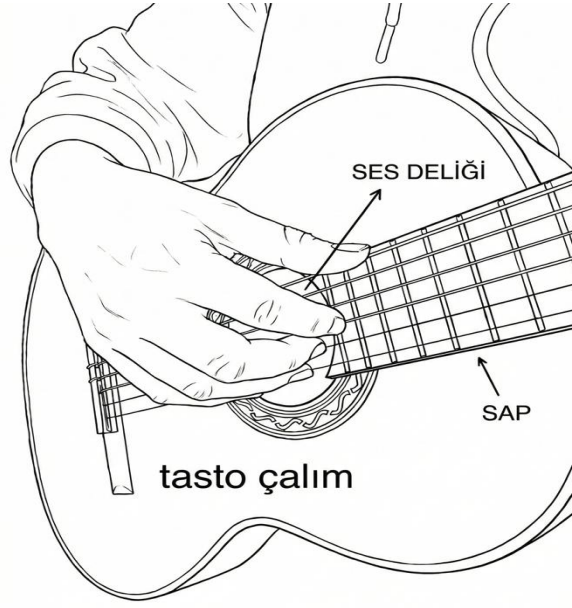
Sul tasto (It.). "Sap üzerinde", Yay tekniği terimi: *Sul ponticello'nun tam tersidir: Bu durumda çalgı sanatçısı, yayı tam olarak tellerin, parmakların gezindiği sap üzerindeki bölümünde kullanmalıdır. Bu yoldan elde edilen sesler özellikle yumuşak bir etki taşır. (Say 2002, s. 494)

Yaylı sazlar icracısı bu tekniği böyle uygularken, gitar icrası da bu uygulamaya benzer bir şekilde uygulayabilir. Sağ elini gitarın ortasında bulunan ses deliğinin icracıya göre soluna, sap yönüne doğru bir konuma getirerek uygulayabilir. Bu uygulama ile yumuşak ve buğulu bir ses elde edildiği düşünülür.

The image shows a musical score for four instruments: S.G. (Soprano Guitar), A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). The S.G. part has a circled 'ord.' above it. The A.G. part has a circled '3' above it. The T.G. part has a circled 'sul tasto' above it. The B.G. part has a circled 'f sempre espr.' below it. The score is in 2/4 time and consists of two measures.

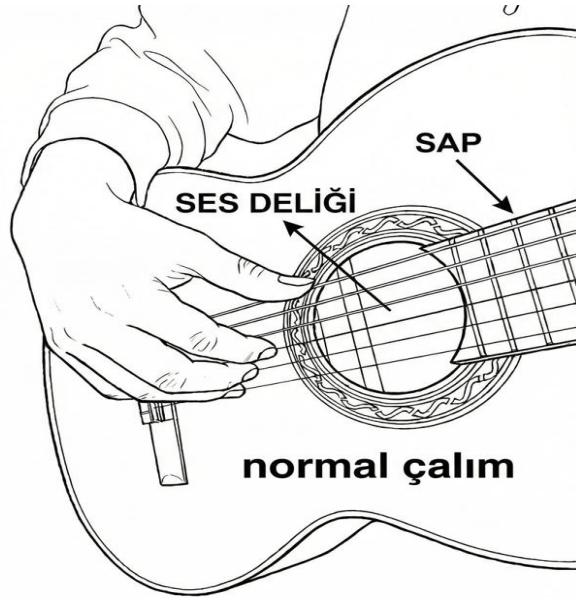
Görsel 49. Tenor Gitar Partisinde Sul Tasto (I. Bölüm 75. Ölçü)

Tasto çalım ve normal çalım konumları için uygulama görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 50. Tasto Çalım Konumu

Normal çalım konumu görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 51. Normal Çalım Konumu

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda viyola ve tenor gitar partileri için birinci bölümün 79. ölçüsünde gelen ve ölçü boyunca tüm zamanlarda yazılan 8'lik üçleme notalarının saplarında bulunan yatay çizgi, ilgili sesin arka arkaya çalınmasını ifade etmektedir. İlgili ölçü aşağıda verilmiştir.

string.

79

S.G

A.G

T.G

B.G

Görsel 52. 8'lik Üçleme Gösterimi. (I. Bölüm 79. Ölçü)

Bu ölçüde yapılan açıklama ve önerilen uygulama şekli, bu durum ile karşılaşılan diğer sesler içinde geçerlidir. Yaylı sazlar icracısı bu uygulamayı yayı ileri geri çekerek yapabilirken gitar icracısının bu uygulamayı yaparken sağ elinde iki parmağı kullanarak yapılması önerilir. Sağ el parmaklarından i-m parmakları veya p-i parmaklarının kullanımı önerilmektedir. Görseli aşağıda verilmiştir.

S.G

A.G

T.G

B.G

Görsel 53. 8'lik Üçlemelerin Uygulanışı

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda çello ve bas gitar partileri için birinci bölümün 125. ölçüsünün 126. ölçüye bağlandığı yerdeki ilgili seslerin arasında yatay çizgiler ile gliss. şeklinde bir ifade görülmektedir. Bu ifade ile istenilen teknik glissando tekniğidir. Bu tekniğin telli çalgılarda uygulaması aynıdır. İki ses arasında sesi değiştiren el parmağının bir veya daha fazla sestem istenilen sese kayması ile yapılır. Pratik olarak bir sestem diğer sese giderken aradaki tüm seslerin frekanslarının duyulmasıdır. Glissando, birden fazla sesin aynı çalınması ve tremolo tekniği ile birlikte de istenebilir. Bu ölçüde iki ses üzerinden glissando istenmiştir ama eserin içinde, ikinci bölümün 71. ölçüsünde soprano gitar partinde başlayan sesin tremolo tekniğiyle birlikte istendiği görülmüştür.

Teknik: Tele yerleştirilen bir parmak aşağı ya da yukarı doğru, genelde başka bir notaya kaydırılır. Bu genel tanımlamanın, özellikle 20. yüzyıldan başlamak üzere çağdaş müzikte çok çeşitleri olduğunu daha ilerde göreceğiz. Glissando basit yay çekişiyle çalındığı gibi tremolo ile de birleştirilebilir. Sonuç: Sesin frekansının belirli bir süre boyunca yukarıya veya aşağıya doğru kayarak değiştirilmesi. Notasyon: Genelde bir glissandonun ilk ve son notaları düz bir çizgi ile birleştirilir. Ayrıca "gliss." kısaltması da notasyona eklenebilir. (Sevsay 2015, s. 42).

Tekniğin uygulanış önerisi ve ilgili ölçüler aşağıdaki görselde verilmiştir.

The image shows a musical score for Bass Guitar (B.G.) with four staves labeled S.G., A.G., T.G., and B.G. The bass guitar part (B.G.) is circled in red and shows a glissando technique. The notation includes a series of eighth notes in the first measure, followed by a glissando indicated by a horizontal line with 'gliss.' written above and below it. The second measure continues with eighth notes, also marked with 'gliss.'. The score is in 4/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). The bass guitar part is written in a single staff with a treble clef. The notation includes a series of eighth notes in the first measure, followed by a glissando indicated by a horizontal line with 'gliss.' written above and below it. The second measure continues with eighth notes, also marked with 'gliss.'. The score is labeled 'S.G.', 'A.G.', 'T.G.', and 'B.G.' on the left side. The bass guitar part is circled in red.

Görsel 54. Bas Gitar Partisinde Glissando. (I. Bölüm 125. Ölçü)

5.1.3.2. İkinci Bölümün Gitar ile İfade Edilişi

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci bölümün ilk ölçüsünden itibaren gelen 1. keman ve soprano gitar, 2. keman ve alto gitar, viyola ve tenor gitar partilerindeki bağların tamamı yaylı çalgılarda yapılabilirken gitarda ergonomik olmaması sebebiyle yapılamayabilir. Uygulaması mümkün olan bağları içeren ölçü görseli aşağıda verilmiştir.

Allegro scherzando

Soprano Guitar
sempre *pp* *leggiero*

Alto Guitar
sempre *pp* *leggiero*

Tenor Guitar
sempre *pp* *leggiero*

Bass Guitar

Görsel 55. Mümkün Olan Bağlar (II. Bölüm 1. Ölçü)

Uygulaması ergonomik olmayan bağların görselleri aşağıda verilmiştir.

S.G
A.G
T.G
B.G

Ergonomik değil

Görsel 56. Ergonomik Olmayan Bağlar. (II. Bölüm 4. Ve 5. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 2. keman ve alto gitar partileri için, ikinci bölümün ilk üç ölçüsünde gelen aynı anda çalınması kaydıyla çift yazılmış seslerin (alto gitar partisinde görülen, portenin üçüncü çizgisine yazılmış si sesinin ses aralığı piyano üzerinden hesaplandığında B3 yani si sesinin 3. oktavına denk gelmektedir. Bu sesin oktavı değil kendisi çift yazılmıştır.) genelde ses gürlüğünü artırması için yazıldığı düşünülmektedir fakat burada bir sesin devamında gelen sese bağlanması, diğer aynı oktavdaki sesin ise kendi süresinde çalınması istenmiştir. Uygulanışı aynı oktavdaki sesi içermesi için ilgili sesin iki farklı telden çalınması şeklinde önerilmektedir. Örnek gösterimi ve uygulama önerisi aşağıdaki görselde verilmiştir.

Allegro scherzando

teli dışında tam 5'li bir aralığın bulunması (birinci ses ile onun tam 5'lisi arası) için 4 santimlik bir mesafe gerekirken, sapı 15 santim olan telli bir çalgıda 3 santimlik bir mesafe gerekebilir. Bu parmakla icra edilen telli çalgılarda icracının parmaklarının bu tam 5'li aralık için açılmasının sınırını zorlayabilir hatta bu sınırı aşabilir ve uygulamanın yapılamamasına yol açabilir. Bu durumda bu uygulamayı iki farklı telden yapmak önerilir. Buna benzer tüm ölçüler için bu değerlendirme geçerlidir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda verilmiştir.

Görsel 58. Soprano Gitar Çarpma. (II. Bölüm 20. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 2. keman ve alto gitar, viyola ve tenor gitar, çello ve bas gitar partilerinin 20. ölçüsünde gelen bağlı seslerin icrasının, ilgili seslerin alto gitar partisinde aynı telde bulanamaması dolayısıyla farklı tellerden yapılması önerilmektedir. Tenor gitar ve bas gitar partilerindeki bağların uygulamasının da alto gitar ile bütünlük içermesi açısından ayrı tellerden yapılması önerilmektedir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda paylaşılmıştır.

Görsel 59. Alto Gitar, Tenor Gitar ve Bas Gitar Partilerindeki Bağlar (II. Bölüm 20. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 37. ölçüde tüm partilerdeki bağların icrası için, soprano gitar ve tenor gitar partilerindeki birbirine bağlanacak notaların büyük 2'li gibi yakın bir aralıkta olması dolayısıyla aynı tellerden, alto gitar ve bas gitar partilerindeki birbirine bağlanacak notaların tam 4'lü gibi açık bir aralıkta olması ve tempo düşünüldüğünde icrayı aksatabileceği düşünüldüğü için ayrı tellerden çalınması önerilmektedir. Bu öneri devamında gelen benzer ölçüler (56. ölçü) için de geçerlidir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda verilmiştir.

Görsel 60. Büyük 2'li ve Tam 4'lü Bağlar. (II. Bölüm 37. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda ikinci bölümün 71. ölçüsünden başlayan glissando tekniği önce 1. keman ve soprano gitar partilerinde sonra sırasıyla 72. ölçüde 2. keman ve alto gitar, 73. ölçüde viyola ve tenor gitar, 74. ölçüde çello ve bas gitar partilerinde görülür. Bu glissando tekniği ile birlikte tremolo uygulamasını içerir. Hem glissandoya hem tremoloya yukarıda değilmiş glissando ve tremolonun aynı anda nasıl uygulanacağını tarif yapılmamıştı. Burada uygulamanın tarifini yapmak daha yerinde olacaktır. Soprano gitarda 1. telin 14. perdesinden 1. telin 3. perdesine kadar sol el 2. parmağı kullanılarak kayma uygulaması yapılırken sağ eldeki i parmağının aşağı yukarı hızlı hareketi (teli hızlı şekilde ardı sıra çekip itmesi) ile tremolo uygulaması da aynı anda yapılmış olur. Bu uygulama şekli tüm gitar orkestrası çalgıları için de önerilmektedir. Soprano gitar ve alto gitar partilerinin içeren görsel aşağıda verilmiştir.

S.G.

A.G.

T.G.

B.G.

Görsel 61. Tremolo ve Glissando Tekniğinin Aynı Anda Uygulanışı. (II. Bölüm 71, 72. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda çello ve bas gitar partilerinin 80. ölçüsünde gelen bağların uygulanışı seslerin arasının açık olması dolayısıyla ayrı tellerden önerilmektedir görseli aşağıda verilmiştir.

S.G.

A.G.

T.G.

B.G.

sul tasto

molto espr.

Görsel 62. Arası Açık Bağ. (II. Bölüm 80. Ölçü)

97. ölçüde gelen bağ içeren seslerin arası da açıktır ama ilgili ses gitar üzerinde açık tele bağlanabildiği için uygulanışı zor olmayacaktır. O yüzden 97. ölçüdeki gibi gelen bağların da aynı telde yapılması önerilmektedir. İlgili ölçü aşağıdaki görsel ile verilmiştir.

Görsel 63. Açık Tele Gelen Bağ. (II. Bölüm 97. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 1. keman ve soprano gitar ile 2. keman ve alto gitar partilerinin 89. ölçüsünde gelen ve 90. ölçüye uzayan sonrasında 92. ve 93. ölçülerde tekrar eden 8va işareti, ilgili seslerin bir oktav yukarıdan çalınacağını ifade eder. Gitarlar bu sesi çıkartmak için harmonikler kullanır o yüzden harmonikler ile icra önerilir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda verilmiştir.

Görsel 64. Harmonik Uygulaması. (II. Bölüm 89, 90. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 1. keman ve soprano gitar ile 2. keman ve alto gitar partilerinin 99. ölçüsünde gelen 6'lamaların bir arpej gibi olduğu düşünülmektedir. Gitarlar ile uygulanışı için, 4. teli p, 2. teli i, 1. telde arka arkaya gelen seslerden ilkini a ikincisi m ile uygulama önerilmektedir. İlgili ölçüler aşağıdaki görsellerde verilmiştir.

Görsel 65. Soprano ve Alto Gitar Arpejleri. (II. Bölüm 99. Ölçü)

5.1.3.3. Üçüncü Bölümün Gitar ile İfade Edilişi

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda üçüncü bölümün 30. ölçüsünün ikinci zamanında gelen tüm partilerdeki bağlı notaların icrası, gitar için uygundur fakat bestecinin istediği gürlük seviyesi göz önünde bulundurularak bu bağların notasyondaki gibi uygulanmasının o gürlük seviyelerini veremeyeceği öngörüldüğü için, icra açısından bu bağların yapılmaması önerilmektedir. İlgili ölçülerin görselli aşağıda verilmiştir.

Görsel 66. Gürlük ile Bağ. (III. Bölüm 29, 30. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda üçüncü bölümün 42. ölçüsünün ikinci zamanında, 2. keman ve alto gitar, viyola ve tenor gitar, çello ve bas gitar partilerinde başlayan tremolo uygulaması önceki bölümde tarif edilmiştir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda paylaşılmıştır.

The image shows a musical score for measures 42, featuring four staves: S.G. (Soprano Guitar), A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). The A.G., T.G., and B.G. parts are marked with 'sul tasto' and 'pp' (pianissimo), indicating a tremolo effect. The S.G. part is marked with a dash, indicating it is silent. The A.G. part has a red circle around the first measure, the T.G. part has a red circle around the first measure, and the B.G. part has a red circle around the first measure.

Görsel 67. Tremolo. (III. Bölüm 42. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda üçüncü bölümün 43. ölçüsünün ikinci zamanında gelen bağların, bölümün karakteri ve motifleri düşünüldüğünde aynı telden yapılması önerilmektedir. Devamında gelen bağlar içinde bu öneri geçerlidir. İlgili ölçünün görselleri aşağıda paylaşılmıştır.

The image shows a musical score for measure 43, featuring four staves: S.G. (Soprano Guitar), A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). The S.G. part has a triplet of notes marked with 'mp' (mezzo-piano). The A.G., T.G., and B.G. parts are marked with 'colla parte' and 'poco' (poco), indicating a tremolo effect. The S.G. part has a red circle around the first measure.

Görsel 68. Aynı Telde Bağ. (III. Bölüm 43. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda üçüncü bölümün 48. ölçüsünün ikinci zamanında gelen bağların, gitar ile icrasında ikinci zamanın ikinci notasının üçüncü notasına bağlanması önerilir. Bu öneri 49. ve 50. ölçü içinde geçerlidir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda paylaşılmıştır.

The image shows a musical score for strings and guitar. The top staff is for S.G. (Soprano Guitar) and is marked 'a tempo' with a triplet of eighth notes. A red circle highlights the second note of the triplet. The other staves are for A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). All these parts are marked 'pp' (pianissimo) and have a 'poco' (poco) dynamic marking. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4.

Görsel 69. Bağ Önerisi. (III. Bölüm 48. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda üçüncü bölümün 71. ölçüsünde çello ve bas gitar partisinde gelen pizzicato tekniği, birinci bölümün ilk ölçüsünde anlatılmış uygulama görselleri verilmiştir. Burada bu tekniğin 3 telde uygulanması gerekmektedir. Onun için ise bas gitarda 6. tel ve 5. telde p parmağı ile 3. telde ise i parmağı ile uygulama önerilmektedir. Bas gitar ile icrada, üçüncü bölümün son ölçüsünde ise normal çalım bölgesine dönülmesi gerekmektedir. İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

The image shows a musical score for strings and guitar. The top staff is for S.G. (Soprano Guitar) and is marked 'pp'. The other staves are for A.G. (Alto Guitar), T.G. (Tenor Guitar), and B.G. (Bass Guitar). All these parts are marked 'pp'. The B.G. part is marked 'pizz.' (pizzicato) and has a red circle around it. The B.G. part also has a 'p' dynamic marking. The other parts are marked 'arco' (arco). The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4.

Görsel 70. Üç Telde Pizzicato (III. Bölüm 71, 72. Ölçüler)

5.1.3.4. Dördüncü Bölümün Gitar ile İfade Edilişi

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda dördüncü bölümün 1. 3. 4. 5. ve 6. ölçüsünde, 1. keman ve soprano gitar partilerinde gelen bağın olduğu gibi uygulanması önerilmektedir. Yine aynı partilerde 2. ve 7. ölçülerde gelen, aynı iki sesin nasıl uygulanacağı ikinci bölümün ilk üç ölçüsünde anlatılmıştır. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda verilmiştir.

Quasi improvvisazione

The image shows a musical score for guitar quartet. It consists of four staves: Soprano Guitar, Alto Guitar, Tenor Guitar, and Bass Guitar. The time signature is 3/8. The Soprano part is marked 'mp' and has several measures circled in red. The Alto part is marked 'P colla parte'. The Tenor and Bass parts are mostly silent.

Görsel 71. Bağ ve Seslerin Çiftlenmesi. (IV. Bölüm 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda 4. bölümün 8. ölçüsünde çello ve bas gitar partilerinde, 9. ölçüsünde 2. keman ve alto gitar, viyola ve tenor gitar partisinde gelen pizzicato ve staccato tekniği, birinci bölümün ilk ölçüsünde, uygulama görselleri ile anlatılmıştır. İlgili ölçülerin görseli aşağıda verilmiştir.

The image shows a musical score for guitar quartet. It consists of four staves: Soprano Guitar, Alto Guitar, Tenor Guitar, and Bass Guitar. The time signature is 3/8. The Soprano part is marked 'pizz.' and 'm i p'. The Alto part is marked 'pizz.' and 'm i p'. The Tenor part is marked 'pizz.' and 'p p i'. The Bass part is marked 'f' and 'm'.

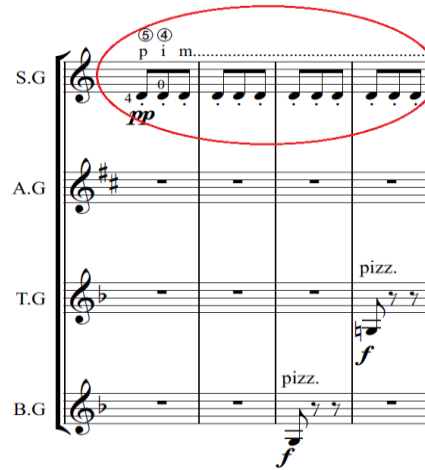
Görsel 72. Arpej Pizzicato İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 8, 9. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda dördüncü bölümün 83. ölçüsünde viyola ve tenor gitar partisinde gelen pizzicato tekniği, birinci bölümün ilk ölçüsünde anlatılmış uygulama görselleri verilmiştir. Burada bu tekniğin 4 telde uygulanması gerekmektedir. Onun için ise tenor gitarda 6. ve 5. telde p parmağı ile 3. telde i parmağı, 2. telde ise m parmağı ile uygulama önerilmektedir. Pizzicato tekniğinin uygulanışında sağ elin eşik üzerindeki açısı düşünüldüğünde “a” parmağının kullanımının efektif olmaması dolayısıyla “p” parmağının iki tel çalması önerilir. İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 73. Dört Telde Pizzicato İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 83. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda dördüncü bölümün 86. ölçüsünde 1. keman ve soprano gitar partisinde gelen seslerin birer pedal ses olduğu düşünülmekte olup staccato tekniği ile icra edilmesi istendiği için açık telden yapılabilecek olması rağmen dolu telden yapılması önerilmektedir. İlgili ölçünün görseli aşağıda verilmiştir.

Görsel 74. Pedal Ses ve Staccato Önerisi. (IV. Bölüm 86, 87, 88, 89. Ölçüler)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda dördüncü bölümün 132. ölçüsünde, 1. keman ve soprano, 2. keman ve alto gitar partilerinde gelen ölçü boyu süren tüm notaların bağlı çalınmasının, soprano gitar ile uygulanışı için birinci notanın ikinci notaya dördüncü notanın beşinci notaya, alto gitar ile uygulanışı için birinci notanın ikinci notaya, üçüncü notanın dördüncü notaya bağlı olarak çalınması önerilmiştir. Bu öneriler yapıları itibari ile birbirine benzeyen 169. ölçü için de geçerlidir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda paylaşılmıştır.

Görsel 75. Bağ Uygulaması İçin Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 132. Ölçü)

Eserin yaylı sazlar notasyonunda ve gitar orkestrası notasyonunda dördüncü bölümün 212. ölçüsünden başlayan, 1. keman ve soprano partilerinde gelen çarpma notaların uygulanışı ikinci bölümün 20. ölçüsünde detaylandırılmıştır. Burada da uygulanışı aynıdır. İlgili seslerin arasının açık olması uygulamayı biraz zorlaştırırsa da iki farklı telden uygulanışını mümkündür. 3. telin 12. perdesine denk gelen ses sol elin 1. parmağı ile 1. telin 17. perdesine denk gelen ses sol elin 4. parmağı ile basılarak uygulanması önerilmektedir. Aynı yapı 215. ölçüde tekrar başlayıp 226. ölçüye kadar sürmektedir. Bu uygulama tümü için önerilir. İlgili ölçülerin görselleri aşağıda verilmiştir.

Görsel 76. Çarpma Uygulaması Parmak Önerisi. (IV. Bölüm 212. Ölçü)

SONUÇ

Bu çalışma sonucunda “Yaylı Sazlar Kuarteti” Klasik gitar ve gitar orkestrası repertuarına kazandırılmış olup Türkiye'nin ileri gelen bestecilerinin gitar repertuarı ile etkileşimi sağlanmıştır. Türk Beşleri'nin önemli temsilcilerinden Ulvi Cemal Erkin'in “Yaylı Sazlar Kuarteti” eserinin gitar orkestrasına transkripsiyonu yapılmıştır. Eserin gitar orkestrası ile icra edilebilirliği teknik ve müzikal açıdan incelenmiştir. Yapılan incelemeler ve transkripsiyon sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Yaylı çalgıların en tiz ve pes seslerini içeren bazı notaların gitarlarda doğrudan bulunamaması, transkripsiyon sürecinde eksen değişimi gibi bir müdahaleyi zorunlu kılmıştır. Eksen değişimi sonrası eserin bestelendiği yaylı çalgılar ile Hacettepe Üniversitesi Gitar Orkestrası'nda kullanılan çalgılar arasında yapılan eşleştirmede; 1. kemanın soprano gitar ile 2. kemanın alto gitar ile viyolanın tenor gitar ile ve çellonun bas gitar ile uyumlu olabileceği görülmüştür. Gitar orkestrası çalgıları için bahsedilen akort sistemleri referans alınarak yapılan en pes ses ve en tiz sesler arası hesaplandığında, gitar orkestrası çalgılarının toplam ses aralığının yaklaşık olarak 5.5 oktav olduğu ve bu yaklaşık olarak 5.5 oktavlık bir ses aralığının, yaylı sazlar kuarteti eserinin ses sınırlarını içerdiği görülmüştür. Eserin La eksenli olması, gitar orkestrası çalgılarının ses aralığına göre ergonomik ve tınsal olarak tam uyum sağlamadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, eserin orijinal dokusunu ve müzikalitesini koruyarak icra edilebilirliğini sağlamak amacıyla eser, tam 5'li aşağıya yani "Re eksenli" üzerine transpoze edilmiştir. Bu eksen değişiminin, gitarcuların aşına olduğu pozisyonları kullanabilmesi ve çalgıların doğal tınısını içermesi bakımından en verimli çözüm olduğu sonucuna varılmıştır. Yaylı çalgılar için düşünülmüş bazı tekniklerin (legato, pizzicato, tremolo, vb.) gitarlara aktarımında birebir taklit yerine tekniğin sonucunca istenen tınsal etki düşünülmüş ve ona uygun teknik öneriler tercih edilmiştir: Yaylı çalgılarda tek yayda çalınabilen uzun bağı içeren yapıların gitarlarda birebir yapılamayacağı görülmüş bunun için gitarlarda da benzer bir etkiyi yaratması açısından uygulama teknikleri üzerinde durularak benzer etkiyi yaratması üzerine çalışılmıştır. Bu çalışma sonucunda “Yaylı Sazlar Kuarteti” eseri içerisinde kullanılan çalgılar ile ifade edilen müziğin gitar ile de ifade edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Yaylı çalgılardaki pizzicato tekniği ile elde edilen ses tınısını taklit etmek için gitarda sağ el ayasının altının alt eşiğin üzerine konularak çalınması önerilmiştir. Yaylı çalgılarda yapılan tremolo ile, gitarlarda yapılan tremolo arasında sağ el parmak (p-a-m-i vb.) önerileriyle ilişki kurulmuş; glissando teknikleri ile tremolo tekniği birleştirilerek eserin müzikal yapısına yani

bestecinin istediği müzikal etkiye bağlı kalınarak teknikler gitarlar için de uygun hale getirilmiştir. Yaylı algılardaki vurgular gibi aksanların, gitarlarda apoyando tekniği ile uygulanarak çalınması vurgu kavramını netleştirmiştir. İcra esnasında bu tekniklere gösterilen yaklaşımların uygulanması, icrayı etkili kılacaktır. Detaylandırılarak bulgular kısmında işlenen bu tekniklerin icrası tarif edildiği gibi olmalı, müzikal ifadeyi ön plana çıkarmalıdır.

KAYNAKÇA

Adkins, (2015). (Metin içerisinde alıntı: s. 1)

Çiftçioğlu, S. (2021). *Gitar Eğitiminde Birlikte Çalma Müfredatına Katkı Amaçlı Yeni Düzenleme Önerileri*. (Metin içerisinde alıntı: s. 29, 30, 59)

Davies, S. (2003). (Metin içerisinde alıntı: s. 53)

Erkin, U. C. (2014). *String Quartet*. Schott Music.

Ersin, D. (Tarih belirtilmemiş). *Ulvi Cemâl Erkin'in Duyuşlar ve Beş Damla Eserlerinin İki Gitar İçin Transkripsiyonuna Yönelik Öneriler*.

İlyasoğlu, E. (2008). (Metin içerisinde alıntı: s. 301-302)

Randel, D. M. (1986). (Metin içerisinde alıntı: s. 680)

Say, A. (1997). (Metin içerisinde alıntı: s. 518-519)

Say, A. (2002). (Müzik terimleri tanımları için sıkça başvurulan kaynak, muhtemelen "Müzik Sözlüğü"). (Metin içerisinde alıntı: s. 20, 27, 37, 184, 201, 430, 494, 562, 694)

Sevsay, E. (2015). (Metin içerisinde alıntı: s. 37, 42)

Süalp, E. (2018). (Metin içerisinde alıntı: s. 12)

Turan, A. (2025). *Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi*. *Yegah Musicology Journal*, 8(2), 756-769.

diğer kaynakça format olarak seninki gibi

Adkins, Christopher Neil. (2015). *The Art of Transcription: Original Transcriptions of Erik Satie's Five Nocturnes for Two Guitars [and] Camille Saint-Saëns' Danse Macabre, Op. 40 for Four Guitars*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Florida State University, College of Music. Tallahassee.

Çiftçioğlu, Soner. (2021). *Gitar Eğitiminde Birlikte Çalma Müfredatına Katkı Amaçlı Yeni Düzenleme Önerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. Piyano Anasanat Dalı. Ankara.

Davies, Stephen. (1988). *Transcription, Authenticity, and Performance*. *British Journal of Aesthetics*, 28/3, s. 216-227.

Erkin, Ulvi Cemal. (2014). String Quartet [Partisyon]. Mainz: Schott Music.

İlyasoğlu, Evin. (2008). Zaman İçinde Müzik. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Say, Ahmet. (1997). Müzik Tarihi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, Ahmet. (2002). Müzik Sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sevsay, Ertuğrul. (2015). Orkestrasyon: Çalgılama ve Orkestralama Sanatı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Süalp, Eren. (2018). Turgay Erdener'in Klasik Gitar İçin Yazdığı "Loneliness by E. E. Cummings" İsimli Eserinin İcrasında Tel Tınlamalarının Susturulması Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. Pişano Anasanat Dalı. Ankara.

Turan, Ayşe. (2025). Ulvi Cemal Erkin Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün Müzikal Analizi. Yegah Musicology Journal, 8/2, s. 745-779.

YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin/raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin/Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin/sanat çalışması raporunun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde/sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim/sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... yıl ertelenmiştir. (1)
- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

20/05/2026

(İmza)

Yavuz KAHRAMAN

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYANI

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez Çalışması Raporunda,

- Tez/Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tez/Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

20/05/2026

(İmza)

Yavuz KAHRAMAN

YÜKSEK LİSANS/SANAT ÇALIŞMASI RAPORU ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü

Ulvi Cemal Erkin'in Yaylı Sazlar Kuarteti Eserinin Gitar Orkestrasına Transkripsiyonu ve İcra Edilebilirliğinin Araştırılması

Yukarıda başlığı verilen Tez/Sanat Çalışması Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
20/05/2026	55	67.907	30/04/2026	14	trn:oid:::1:3574834088

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez/Sanat Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (tarih 20/05/2026)

Yavuz KAHRAMAN

(İmza)

Öğrenci No.: N22238512

Anasanat/Anabilim Dalı: Güzel Sanatlar Enstitüsü / Gitar

Program (işaretleyiniz):

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
X			

DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR.

(Dr. Öğr. Üyesi Eren SÜALP)

PROFICIENCY IN ART / MASTER'S THESIS /ART WORK REPORT
ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Transcription of Ulvi Cemal Erkin's "String Quartet" for Guitar Orchestra and Research on Its Performability

The whole art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
20/05/2026	55	67.907	30/04/2026	14	trn:oid:::1:35748 34088

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (20/05/2026)

Yavuz KAHRAMAN
Signature

Student No.: N22238512
Department: Graduate School of Fine Arts/Guitar
Program/Degree:

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
X			

SUPERVISOR APPROVAL
APPROVED

(Dr. Öğr. Üyesi Eren SÜALP)

